

EUROKRATT

MAIVE RUTE

hoolitseb Euroopas
kõige eest, mis kasvab

Mis on mõtteis
eurosaadikuil?

Head aega, hõõglamp!

Euroopa filmide õhtud
igal neljapäeval

Värsked helid
festivalil Europavox

Iirimaa rahvahääletusele mõeldes

TOIVO KLAAR, EUROOPA KOMISJONI EESTI ESINDUSE JUHT

Ei ole ilmselt liialdus öelda, et mitmel pool Euroopas hoiatakse 2. oktoobril hinge kinni. Iiri rahvas hääletab selle üle, kas kiita Lissaboni leping heaks või mitte, ja sellest rahvahääletusest sõltub Euroopa Liidu tulevik – või nii vähemalt mõned väidavad.

Kahtlemata on Iiri rahvahääletus oluline ja hea oleks, kui iirlased hääletaksid täna “jah”, et anda tee vabaks Lissaboni lepingu jõustumisele. See leping on ju koostatud selleks, et mitmed protsessid Euroopa Liidus toimuksid sujuvamalt, et Euroopa Liit, mis oma 27 liikmega on muutunud väga kirevaks moodustiseks, omandaks välismaailma suhtes konkreetsema näo. Lühidalt, Lissaboni leping on eelkõige mõeldud selleks, et Euroopa Liit paremini toimiks. Selliseid lepinguid, mis on Liidu toimimist lihtsustanud ja kaasajastanud, on aastate vältel kogunenud päris mitu. Hiljutistest võib siin loetleda Nice'i, Amsterdami ja Maastrichti omasid. Kuid alles hiljuti on hakatud uusi lepinguid eri riikides rahvahääletusele panema.

Kuigi igal riigil on õigus ise otsustada, kuidas taolisi küsimusi lahendatakse, on

minu isiklik seisukoht ometi, et rahvahääletus ei ole selleks parim vorm. Miks? Selle pärast, et rahvahääletusel ei anta tihtipeale vastust esitatud küsimusele, nagu näiteks küsimusele “kas pooldate / ei poolda Lissaboni lepingut”, vaid hääletatakse võimul oleva valitsuse poolt või vastu või siis emotsionaalsel ajendil, põhinedes oma otsuses pigem kuulujuttudele kui faktidele.

See ei tähenda, et Lissaboni lepinguga põhjalikuks tutvumiseks oleks vaja doktorikraadi riigiteadustes. Kindlasti mitte, kuna ka need, kes lepingu koostasid, ei oma üldjuhul doktorikraadi riigiteadustes. Kuid ometi nõuab taolise suure dokumendiga tutvumine aega ja süvenemist, mida tavakodanikul üldjuhul ei ole. Näiteks mina küll ei kujuta ette, kust ma selle aja leiaks, et Lissaboni lepinguga põhjalikult tutvuda ja endale selle eelised ja miinused selgeks teha, kui tööandja ei lubaks mul seda tööajal teha.

Ja nii tähendab taolise mahuka dokumendi rahvahääletusele panek, et valdav enamus valijatest ei langeta oma otsust mitte enda süvaanalüüsi alusel, vaid millelegi muu – näiteks poolt või vastu agiteeriva valimisreklaami alusel. Mis omakorda

tähendab, et rahvahääletuse eesmärk – et rahvas saaks oma arvamust avaldada – ei saa täidetud. See ei tähenda, et rahvahääletusi ei võiks põhimõtteliselt korraldada, aga nad peaksid piirduma näiteks küsimustega, “kas pooldate/ei poolda surmanuhtlust” või “kas toetate/ei toeta pooldide kohustuslikku sulgemist pühapäeval”. Näiteks. Seega küsimustega, millega annab ennast suhteliselt kergelt kurssi viia ja mille puhul võib eeldada, et ka ilma iga-suguste “abistavate” valimisreklaamideta on kodanikul oma seisukoht olemas.

Tulles tagasi tänase referendumi juurde Iirimaa, siis loodan, et sealt tuleb “jah”, mis lubab Euroopa Liidul teha sammu edasi. “Ei” ei tähenda hävingut, kuid siiski taas pingelist tööd riikide esindajatele, et ületada teisel moel neid kitsaskohti, mis paratamatult täna olemas on ja millele Lissaboni leping pakub leevendust. Vaatamata iga riigi õigusele oma õigussüsteemi kujundada, arvan isiklikult, et taoliste mahukate küsimuste lahendamine peaks jääma riikide parlamentide kätte, sest nende liikmetelt on kodanikel vähemalt õigus eeldada ja nõuda, et nad on kõnealused dokumendid ka läbi lugenud enne, kui nad nende üle hääletavad. **ek**

2 Kolumn

Toivo Kläär: Iirimaa rahvahääletusele mõeldes

4-5 Uudised

6-7 Aktuaalne

Säästulamp näitab tulevikku loodussäästlikumas valguses

8-11 Brüssel

Noorte tõlkimisvõistlus õpetab loov ja leidlik olema
Kuuekesi Eesti eest: intervjuud Euroopa Parlamendi Eesti saadikutega

12-13 Persoon

Maive Rute hoolitseb Euroopas kõige eest, mis kasvab

14-17 Kasulik EL

Läänemeremaade strateegia: puhas Läänemeri, Rail Baltica, energiamureta elu ja piirideta koostöö
Rohujuure tasand liidab erinevaid rahvusi

18-19 Noor

Festival Europavox – muusikaline rändtsirkus Prantsusmaa väikelinnas

20-23 Kultuur

Fotonäitus: Linnainimene ehk *Homo Urbanus Europeanus*
Euroopa filmide õhtud

24 Ristsõna

Helista, kui on küsimusi

EUROPE DIRECT on tasuta teabetalitus, mida inimesed võivad kasutada kõikjal Euroopa Liidus, et saada vastuseid küsimustele ELi ja sellega seonduvate teemade kohta. Huvitab sind ELis töötamine või õppimine? Tahad saada teavet ELi põhiseaduse või institutsioonide kohta? Helista ja uuri järele!

EUROPE DIRECTi talitusel on: Ühtne tasuta telefoninumber 00 800 6789 1011, millele saab helistada ELi liikmesriikidest ning kus kõnelele vastatakse ka eesti keeles.

Tavaline telefoninumber 00 322 299 9696, millele saab helistada kõikjal üle maailma ning mille puhul kehtivad tavapärased kõnetariifid.

TULE MEILE KÜLLA!
Euroopa Liidu Infokeskus
Laikmaa 15, Tallinn 10143
tel 626 4433, faks 626 4401
e-post info@euroopaliiit.ee
www.euroopaliiit.ee

EUROPE DIRECTi infopunktid:
Pärnumaa infopunkt
Akadeemia 2, 80088 Pärnu
Tel: 4479739
E-post: edir@parnumaa.ee

Valgamaa infokeskus
Kesk 12, 68203 Valga
Tel: 7666137
E-post: euroinfo@valgamaa.ee

Võru teabekeskus
Jüri 12, 65620 Võru
Tel: 7868335
E-post: euroinfo@mv.werro.ee

Viljandimaa infopunkt
Vabaduse plats 2, 71020 Viljandi
Tel: 4330428
E-post: edir@viljandimaa.ee

Jõgevamaa infopunkt
Suur 3, 48306 Jõgeva
Tel 7766312
E-post: euroinfo@jogevamv.ee

Hiiu ja Saare infopunkt
Leigri väljak 5, 92412 Kärdla
Tel: 4636065
E-post: euroinfo@hiiumaa.ee

Põlvamaa infopunkt
Kesk 20, 63308 Põlva
Tel: 7998910
E-post: euroinfo@polvamaa.ee

Jõhvi infopunkt
Pargi 27, 41537 Jõhvi
Tel: 3374950
E-post: margus@koda.ee

Euroopa Dokumentatsiooni-keskuste kontaktid:

TÜ Euroopa Dokumentatsioonikeskus
Ruth Tammeorg
W. Struve 1, 50091 Tartu
Tel: 7375780
E-post: ruth.tammeorg@ut.ee
www.euroinfo.ee

TTÜ Euroopa Dokumentatsioonikeskus
Jana Jürisson
Akadeemia 1, 12611 Tallinn
Tel: 620 3555
E-post: jurisson@lib.ttu.ee

Rahvusraamatukogu Euroopa Dokumentatsioonikeskus
Li Lind
Tõnismägi 2, 15189 Tallinn
Tel: 6307330
E-post: li.lind@nlib.ee
www.nlib.ee

Eurokratt

Euroopa Komisjoni Eesti esindus
Rävala 4, Tallinn 10143
telefon 626 4400
faks 656 4401
e-post info@euroopaliiit.ee
www.euroopaliiit.ee
Toimetuse kollegium: Hannes Rumm, Mai Vöörmann, Hardo Pajula, Karl Martin Sinijärv, Peep Vain
Teostus: KPMS
Kaanefoto: Arno Mikkor
Fotod: Istockphoto, Euroopa Komisjon, Priit Simson, Inga Norke
Trükk: Uniprint
Tiraaž: 50 000
Ajakirja tekstid ei kajasta Euroopa Komisjoni ametlikke seisukohti.

Hillar Mets

Euroopa majandus toibub juba sel aastal

Ametlike prognooside kohaselt on käesoleva aasta lõpus oodata majanduskasvu taastumist Euroopa Liidus.

Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia, Madalmaade, Poola, Hispaania ja Ühendkuningriigi prognoosidel põhineva väljavaate kohaselt näitab ELi majandus selgeid elavnemise märke ning hakkab käesoleva aasta teises pooles eeldatavasti taas kasvama.

Eelseisev majanduse elavnemine võib

olla üllatavalt tugev, kuid kas see on ka jätkusuutlik, on prognoosi kohaselt veel ebaselge. Järgmise aasta väljavaated on siiski jätkuvalt ebakindlad ning majanduskriis avaldab endiselt mõju tööturule ja riikide rahandusele.

2008. aasta lõpu ja käesoleva aasta alguse suure languse tõttu jäävad 2009. aasta prognoosid tervikuna siiski samaks: SKP väheneb 4% nii ELis kui ka euroalal. Järsult tõusnud energia- ja toiduaine-

hindade alanemisest vähenenud tarbija-hinnaindeksi inflatsioon 2009. aasta esimeses pooles peaks aasta lõpu poole koos hindade tõusuga taas suurenema. Kogu aasta lõikes peaks prognoositav inflatsioonitase jääma samaks: 0,9% ELis ja 0,4% euroalal.

Novembris ilmuvas järgmises komisjoni prognoosis, milles käsitletakse kõiki 27 ELi liikmesriiki, vaadeldakse ajavahemikku kuni 2011. aasta lõpuni. **ek**

Hädakõne otse autost

Euroopa Liit loodab peatselt varustada kõik uued autod seadmega, mis võimaldaks automaatset hädaabikõnet õnnetuse korral.

Tugeva kokkupõrke korral valib eCalli seade automaatselt Euroopa hädaabinumbri 112 ning teavitab päästetöötajaid auto asukohast. Kõne saab võtta ka ise nupule vajutades. Mõlemal juhul luuakse auto ja päästkeskuse vahel lisaks automaatsele andmesidele ka häälihendus. Nii on juhil ja kaasreisijatel, kes on võimelised küsimustele vastama, võimalik anda õnnetuse kohta lisateavet. Ühe sellise süsteemi paigaldamine maksaks keskketlääbi 1500 krooni auto kohta.

Praegu on süsteem vabatahtlik, kuid komisjon kaalub süsteemi kohustuslikuks muutmist. Süsteemi abil loodetakse säästa Euroopas igal aastal eeldatavasti 2500 inimest ning raskete vigastuste arv väheneks 10% võrra. Algas hõlmab üksnes uusi autosid. EL ei nõua seadme paigaldamist vanadesse autodesse. eCalli käivitamine oli esialgselt plaanis sel sügisel, kuid hetkel ei toimi süsteem veel üheski ELi riigis. **ek**

Euroopa Komisjon asub meediapädevust kasvatama

Euroopa Komisjon on esitanud ELi riikidele ja meediatööstusele üleskutse suurendada inimeste teadlikkust näiteks reklaamide, filmide ja interneti kaudu nendeni jõudvatest meediasõnumitest.

Euroopa Komisjon võttis augustis vastu poliitikasuunised, milles kutsus ELi riike ja tööstust üles edendama meediapädevust Euroopas ning korraldama selleks ettevõtmisi, mis aitaksid inimestel kasutada mõista ja kriitiliselt hinnata kõiki meedialiike, millega nad kokku puutuvad – televisioon, filmid, raadio, muusika, trükimeedia, internet ja digitaalne kommunikatsioonitehnoloogia.

Komisjon leiab, et kaasaegses info-

ühiskonnas osalemiseks peavad inimesed mõistma, kuidas toimivad nii uued kui ka vanad meediakanalid. See võimaldaks eurooplastel enda huvides kasutada kõiki kaasaegse kõrgtehnoloogilise infoühiskonna hüvesid ning aitaks ennast samal ajal ka kaitsta.

Suuniste tulemusena peaksid liikmesriigid peatselt rakendama hakkama programme ja koolitusi, mis aitaksid parandada inimeste oskust luua ja kasutada meediasisu, olles samal ajal kursis isikuandmete levitamisega kaasnevate ohtudega. Eristli tähelepanu pöörati ka lastele, kellele on üha enam tarvis selgitada, kuidas tehakse näiteks filme või kuidas toimib reklaam. **ek**

Lissaboni leping sõltub iirlaste viimastest sõnadest

2. oktoobril toimub Iirimaal Lissaboni lepingu kordusreferendum, mille tulemustest sõltub lepingu jõustumine Euroopa Liidus.

Et iirlased 2. oktoobri kordusreferendumil Lissaboni lepingule n-ö rohelise tule annaks on Euroopa Liit Iirimaaga mitme lepingu punkti osas kompromissile läinud – näiteks lubanud Iirimaale õiguse säilitada oma maksusüsteem, sõjaline neutraalsus ning õigus abordi keelustamisele.

12. juunil 2008 Iirimaal läbi kukkunud rahvahääletusel ei saanud kokku vajalikke

poolthääli lepingu ratifitseerimiseks, mille tulemusena jäi enamuse liikmesriikide poolehoidu võitnud leping selle aasta alguses jõustumata. Lepingule on tänaseks otsustava nõusoleku andnud 24 liikmesriiki, lisaks Iirimaale pole lepingut veel ratifitseerinud Poola ja Tšehhi.

Lissaboni lepingu peamiseks eesmärgiks on tõhusam ja demokraatlikum otsuste tegemise protsess ehk Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentide sõnaõiguse suurendamine, samuti ühtsem välisstegevus. Oluliste punktidenä on lepingus sees kodanikualgatuste ergutamine ning uued vahendid lahendamaks kliimamuutuste, piiriülese kuritegevuse, energiajulgeoleku jms seotud probleeme. **ek**

Islandi liitumine ELiga läks täiskäigule

Islandi suvel esitatud avaldusele liituda ELiga on antud tavapärasest kiirem käik.

Komisjoni president José Manuel Barroso tervitas Islandi otsust ELiga liituda, nimetades seda Euroopa projekti elujõulisuse märgiks ning Euroopa Liidu kui lootuse sümboli näitajaks. Kuna tegemist on arenenud turumajanduse ning stabiilsete ja demokraatlike institutsioonidega riigiga, millel on Euroopa Majanduspiirkonna kaubandusbloki liikmena ELiga tihedad sidemed, siis on Islandi liitumine tavapärasest mõnevõrra kiiremaks tehtud ning täielikku liitumist võib mõningate prognooside kohaselt oodata juba aastal 2011.

Komisjon alustab veel sel aastal Islandi majandus-, õigus- ja poliitilise süsteemi kohta käiva üksikasjaliku uuringu koostamist, misjärel otsustavad Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Parlament, kas nimetada Island ametlikuks kandidaatriigiks. Kui EL kiidab Islandi liikmelisuse pärast tingimuste läbirääkimisi heaks, toimub Islandil rahvahääletus, mis otsustab liikmelisuse.

Kuni viimase ajani ei soovinud 320 000 elanikuga Põhja-Atlandi saareriik ELiga ühineda. Pärast möödunud aasta oktoobris toimunud suuremate pankade kokkuvarisemist, mis põhjustas Islandi krooni kursi kukkumise, on Island avaldanud tungivat soovi saada ELi liikmeks ning võtta kasutusele euro, et oma majandus stabiliseerida. **ek**

Säästulamp näitab tulevikku loodussäästlikumas valguses

Viimasel ajal on ajakirjanduses palju juttu olnud septembri alguses jõustunud Euroopa Liidu uue elektripirnide seaduse teemal. Milleks ikkagi kaotada hõõglambid? Mis kasu tõuseb nn säästupirnidest?

Alates 1. septembrist on Euroopa Liidus keelatud toota ja tootjapoolselt müüa vanu häid hõõglampe, mille võimsus on 100 vatti või rohkem. Järgmise kolme aasta jooksul loobub EL järk-järgult kõikidest tavapärasest hõõg- ja halogeenlampidest, minnes täielikult üle energiatõhusamatele tehislakele valgusallikatele. Ehkki jae- ja hulgmüügist hõõglambid veel niipea ei kao, hakkab neid varude otsakorrale jõudes ajapikku poelettidel üha harvemini kohtama.

Miljonitele Euroopa Liidu majapidamistele tähendab see vajadust kohaneda uude ja harjumatu olukorraga, mis on tõstatanud mitmeid küsimusi lampide hinna, tasuvuse, tervislikkuse ja isegi välimuse suhtes. Ka Eesti valgustifirma Hektor-Light projektijuhi Priit Prassi sõnul on nii kohalikud hulgifirmad kui ka Eesti inimesed asunud usinasti endale pirnivarusid soetama, lootuses hõõglampidest loobumist paari aasta jagu edasi lükata.

Milleks selline seadus?

Tavapärased hõõglambid võeti kasutusse 130 aastat tagasi. Nende valgust andev kasutegur on umbes 5 kuni 10 protsenti – kõik ülejäänud tarbitav energia eraldub lambist soojusena, mida me eesmärgipäraselt ei kasuta. Euroopa turul leiduvad kõige säästlikumad lambid tarbivad aga hõõglampidest koguni 65–80% vähem energiat.

TEKST: LIINA RISTOJA
FOTO: ISTOCKPHOTO

Uute loodussäästlike lampide kasutuselevõtt aitab inimestel kokku hoida majapidamiskuludelt ning kaitsta keskkonda kahjude eest, mida toob endaga kaasa energia üleliigne tarbimine ja tootmine. Samalaadsed nn ökodisaini nõuded, mis aitavad kodumajapidamistel energiat tõhusamalt kasutada ja keskkonnasäästlikumad olla, kehtivad või hakkavad kehtima ka näiteks teleritele, pesumasinatele, veeboileritele ja muudele majapidamis-seadmetele.

Vahetades energiakulud hõõglambid säästlikumate elektripirnide vastu, hoiame Euroopas igal aastal kokku ligi 11 miljoni majapidamise valgustamise kuluva energia. Lisaks vähenevad märgatavalt elektri ja lampide tootmisest tulenevad kahjud keskkonnale – igal aastal paiskame ELis atmosfääri koguni 15 tonni süsinikdioksiidi vähem. See on osa plaanist vähendada 2020. aastaks kasvuhooonegaaside heidet 20% võrra, et seeläbi vältida kliima soojenemist.

Mis on säästupirn?

Alternatiivina müügil kaduvatele hõõglampidele on siiani räägitud peamiselt nn säästu- ehk kompaktluminofoorlampidest, mis on saadaolevatest lubatud elektripirnide tüüpidest kõige taskukohasema hinnaga, ja mille valik on piisavalt lai, et leida pirn iga lambi sisse. Kompaktluminofoorlampidel on mitmeid iseärasusi, mis on esiotse ehk harjumatu – näiteks saavutavad need

maksimaalse ereduse alles mõneminutilise põlemise järel ja lisaks tuleks nende lampide puhul vältida liigset sisse-välja tülitamist. Ka sisaldavad lambid elavhõbedat, mistõttu ei tohi säästupirne hooletult prügikasti visata, vaid viia selleks ette nähtud kogumispunkti.

Lisaks säästupirnidele on saadaval ka halogeen tehnoloogiat kasutades valmistatud täiustatud hõõglambid ja valgusdioidid ehk LED-valgustid, mis on täna siiski veel võrdlemisi kulukad koduvalgustajad. Esimesed toodavad samuti valgust hõõgumise teel, andes täpselt samasuguse valguse kvaliteedi nagu tavalised hõõglambid, selle erinevusega, et kasutavad neist 20–40% vähem energiat, mahtudes uute normidega lubatud piiridesse.

Paljusid tarbijaid heidutab uut tüüpi lampide puhul nende hind. Tegelikult maksavad energiasäästlikud lambid küll ostes rohkem, kuid kokkuvõttes tuleb nende kasutamine odavam, sest nad tarbivad vähem energiat ning peavad kauem vastu: kui keskmine hõõglamp peab vastu umbes aasta, siis täiustatud hõõglambid umbes 3, säästupirnid juba 6–15 aastat. Keskmise majapidamise elektriarve sõltuvalt majapidamise suuruselt ning kasutatavate valgustite arvust ja liigist väheneb 400–800 krooni võrra aastas. Kokkuvõttes hoitakse selle tulemusena kokku ja paigutatakse Euroopa majandusse igal aastal umbes 80 miljardit krooni. **ek**

Milleks mulle säästupirn?

- KULUTAD VÄHEM ENERGIAT JA SÄÄSTAD RAHA
- VAHETAD ELEKTRIPIRNE HARVEMINI
- HOIAD LOODUST

SÄÄSTUPIRNI KASUTAJA MEELESPEA

VAATA PAKENDILT:

- **Valgushulk:** valige just selline valgustugevus, mis sobib kohta, kuhu lambi paigaldada. Säästupirnid on märgitud nii pirni võimsus (vattides) kui toodetav valgushulk (luumenites). Mida rohkem luumeneid pirn ühe vatti kohta kiirgab, seda energiasäästlikum see on. Tasub meeles pidada, et keskmine säästulamp kiirgab ühe vatti kohta umbes viis korda rohkem valgust kui hõõglamp (vt tabelit).
- **Värvustemperatuur:** 2700 K ehk „soe valgus“ lõõgastamiseks, üle 4000 K ehk „külm valgus“ töötamiseks
- **Soovi korral:** kas lambi valgustugevust saab reguleerida, kas lamp peab vastu sagedasele sisse- ja väljalülitamisele, kas lamp toimib ka väga madalatel temperatuuridel, kui seda on vaja kasutamiseks välistingimustes.

KUI PIRN LÄHEB KATKI:

Säästupirnid on oluliselt vastupidavamad kui hõõglambid, mistõttu need eriti kergesti ei purune. Aga juhul kui pirn siiski puruneb, tuleks enne lambitükkide koristamist ruumi õhutada ning seejärel lambi tükiid märja lapiga kokku pühkida, vältides seejuures tükkide kokkupuudet nahaga.

ÄRGE VISAKE KOMPAKTLUMINOFOORIPIRNI PRÜGIKASTI!

Kuna säästupirnid sisaldavad elavhõbedat, siis on vanade ja katkiste lampide jaoks ette nähtud spetsiaalsed tagastamis- ja kogumiskohad. Sama kehtib katkiste lampide kohta.

Võrdlus: hõõg- ja säästulampide võimsus ja ligikaudne valgusvoo hulk

Valgusvoo (luumen)	Hõõgpirn (vatt)	Säästupirn (vatt)
1300 - 1400 lm	100 W	20 W
920 - 970 lm	75 W	15 W
700 - 750 lm	60 W	12 W
410 - 430 lm	40 W	8 W
220 - 230 lm	25 W	5 W

TOOTMISEST KADUVAD ELEKTRIPIRNID

2009:	100 W ja võimsamad läbipaistvad hõõglambid, kõik matid hõõglambid
2010:	75 W ja võimsamad läbipaistvad hõõglambid
2011:	60 W ja võimsamad läbipaistvad hõõglambid
2012:	40 W ja vähem võimsad läbipaistvad hõõglambid

Katkeid ekspertide artiklitest meedias

Hõõglampe ostke antikvariaadist

Aavo Kokk, finantsist ja literaat / Eesti Päevaleht, 2. september 2009

Säästupirnid on juba väga head, kuid liiga kallid, et energiat raiskavad hõõglambid välja suretada. Kui vähehaaval hõõglampide müüki keelata, suureneb nõudlus säästulampide järele, tootmine kasvab ja järelikult hinnad langevad. Mida enam langevad hinnad, seda suurem on nõudlus, tootmine kasvab veelgi ja hinnad muudkui langevad. Viie aasta pärast on mõni vana tüüpi pirnide tootja aga ilmselt leidnud seaduseaugu, mis lubab tal ka sellist kraami müüa, ja kindlasti on ka üksikuid kasutajaid, kellel on millegipärast vaja just niisuguse valgustämbriga lampe. Kuid arvatavasti on siis hinnad vastupidised – säästulambid odavad ja vanad head Edisoni lambid kallid. Ja kindlasti saab hõõglampe osta antikvariaadist. Siiski on põnev jälgida, kui ruttu ja kui madalale säästulampide hinnad langevad ning kas seaduseandjad suudavad seda, mida turg ei suutnud.

Säästupirn peab raha säästmiseks põlema pikalt

Erik Puura, Tartu Ülikooli tehnoloogiainstituudi direktor / Äripäev, 19. juuni 2008

Säästupirnid tuleks panna eelkõige sinna, kus tuled põlevad korraga pikalt, siis tasub see end ära. Kui panna säästupirni sinna, kus seda kogu aeg sisse-välja lülitatakse, väheneb pirni eluiga kuni seitse korda. Sama perioodi jaoks on järelikult vaja veel kuut säästupirni, ja kulutus on mõttetu. Nii et kasutage säästupirne seal, kus tuled põlevad korraga pikalt, siis olete rahaliselt plussis. Kuid meele tuleb siiski pidada, et kuigi säästupirnid hoiavad energiat kokku, on kõige tõhusam kokkuhoiumehhanism olnud kogu aeg meie käeulatuses – selleks on lüüti.

Säästulamp teenib hinna tagasi nelja nädalaga

Mikk Saar, Eesti Energia AS / Energiasäästu portaal

On teadmata elektrihinna kasv tulevikus. Kui pidada silmas elektrituru avanemist, kauplemist elektribörsil ja süsinikdioksiidiga ning valgustuslahenduste arengut, siis lüheneb säästulampide ja LEDide tasuvusaeg lähitulevikus veelgi. Täna tundub, et Euroopa Liidu poolt pealesurutavad uued lahendused on toored ning vähemalt esialgu harjumist nõudvad. Samas tuleb võimalikele uutele jätkusuutlikkuse nõuetele vaadata kui võimalikele vähendada jätkuvalt kasvavat inimkonna survet looduskeskkonnale ja parandada majanduslikku olukorda.

Kasutatud allikad: Euroopa Komisjoni infomaterjalid

Juvenes Translatores õpetab tõlkimisel loov ja leidlik olema

TEKST: LIINA RISTOJA
FOTO: EUROOPA KOMISJON

Euroopa Liidus räägitakse kokku 23 ametlikku keelt. Novembris võistlevad ligi 700 kooli õpilased üle Euroopa nende keelte kokkupõimimises tõlkekongressil Juvenes Translatores, pannes proovile oma sõnavara ja nutikuse ning saades aimu, mida tähendab olla sõnumi vahendaja tänapäevases keeltepaabelis.

2008. aasta Juvenes Translatores konkursi võitja Kairi Kangro Brüsselis. Vasakul Euroopa Komisjoni kirjaliku tõlke peadirektoraadi peadirektor Karl-Juhani Lönnroth, paremal Euroopa Komisjoni keelelise mitmekesisuse volinik Leonard Orban.

Kolmandat korda korraldatav tõlkevõistlus Juvenes Translatores leiab tänavu aset 24. novembril, mil 690 koolis üle Euroopa Liidu jagatakse tuhandetele 16–17aastastele noortele tõlkimishuvilistele 23 keeles kätte tekstid, mis järgnevate tundide tulemusena tõlgitakse sadadeks erikeelseteks ja omamoodi tekstijuppideks. Konkursi mõtteks on edendada noorte keeleõpet ja tõlkimisoskusi ning tutvustada neile Euroopa Liidu paberimajanduse igapäeva, kus sadade tõlkijate töö sisuks on iga pismagi tähenduse läbitöötamine ja viimase kui ühe väljendi lihvimine, et igas keeles jõuaks sõnum lugejani täpselt ühtmoodi.

Euroopa Komisjoni kirjaliku tõlke peadirektoraadi eestvõttel toimival konkursil osalejad võivad vabalt valida mis tahes lähte- ja sihtkeele ELi 23 ametliku keele hulgas – eelmise aasta konkursil võistlesid need koguni 147 erinevas keelekombinatsioonis! Võistlejate vanus on selgi korral kitsalt määratletud – osaleda saavad täpselt 1992. aastal sündinud tõlkehuvilised. Igast riigist saab osaleda nii palju koole, kui palju on sellel liikmesriigil hääli Euroopa Liidu Nõukogus – Eestist saavad konkursist osa võtta seega 8 kooli õpilased. Osalevad koolid valitakse välja loosi teel.

Eelmiste aastate võitjate kooli, Tartu Hugo Treffneri Gümnaasiumi inglise keele õpetaja Katrin Ojaveere sõnul on konkursid nagu Juvenes Translatores alati väga teretulnud, kuna tõlkimine kuulub keeleõppimise juurde ning aitab andekamatel õpilastel ennast proovile panna ning õppetööks innustust saada. Konkursi seni tublimate osalejate õpetaja hinnangul peavad noortõlkijad hoolimata tublist keeleoskusest võistlust siiski parasjagu raskeks – üheks põhjuseks peab ta just võistluse konservatiivset reglementi, mis lubab kasutada vaid pabersõnaraamatuid ning töid käsitsi kirjutada – nii mõnelegi noorele on just see viimane väga keeruline. Hea võõrkeeleoskuse kõrval aga ei tohiks Ojaveere sõnul ära unustada ka oma emakeelt ning püüda võõrkeele kõneldes või kirjutades alati võimalikult idiomaatiline olla.

Kui ühe tõlkijahakatisest jaoks on tegemist paraja pähkliga, siis professionaalsete tõlkijate jaoks on tegemist elementaarse lähtepunktiga igapäevases töös. Võistlustöid, mis valdavalt on kirjutatud osalejate emakeeles, asuvadki üle vaatama Euroopa Komisjoni tõlkijad, kes hindavad tööde puhul lisaks täpsusele, sõnavara kasutusele ja tõlke loetavusele ka oskust teksti tõlgendada. Võistluse väljakutsuvaim ja

kütkestavam külg on just loov lähenemine mõistete ja nähtuste väljendamisega oma kultuuris ja keelekeskkonnas, mistõttu hinnatakse võistleva teksti puhul mitte ainult struktuuri ja grammatikat, vaid ka oskust niiõelda mängida konteksti, stiili ja tähendusvarjunditega.

Et elukutselise tõlkija ametist noortele rohkem aimu anda, kutsutakse iga riigi parimad noored tõlkijad võistluse järel Brüsselis toimuvale auhinnatseremoniale. Reisi käigus on võitjatel võimalus kohtuda Euroopa Liidu tõlkijatega ning konkursi teiste võitjatega, et lähemalt uurida-arutada, mida tõlkija töö endast kujutab. Paistab, et edu konkursil ja Brüsseli-reis on andnud tuge nii mõnegi noore karjäärisihtidele. Näiteks eelmise aasta Eesti võitja, nüüd Tartu Ülikoolis informaatikaga õppiv Kairi Kangro sai enda sõnul võistluselt eelkõige julgust ning enesekindlust tõlkimisega tegeleda. „Hetkel üritan selgeks õppida jaapani keele, et tulevikus jaapanikeelseid materjale tõlkima hakata,“ teatas Kangro.

Tänavune tõlkekongress Juvenes Translatores 2009 ootab koolide osalemissoove kuni 20. oktoobrini. Loe lähemalt aadressilt <http://ec.europa.eu/translatores>

ek

Kuuekesi Eesti eest

TEKST: KADI HERKÜL
FOTOD: EUROOPA PARLAMENDI INFOBÜROO EESTIS

14. septembril kogunes Strasbourgis esimesele täispikale istungile Euroopa Parlamendi uus koosseis. Millisena näevad järgmise 60 kuu jooksul oma rolli ja võimalusi 736-liikmelise esinduskogu kuus Eestist valitud saadikut, uuris Eurokratt vahetult pärast uue parlamendi esimest väga tulist debatti Euroopa Komisjoni presidendi Jose Manuel Barroso ametissenimetamise ümber.

TUNNE KELAM

EUROOPA RAHVAPARTEI (KRISTLIKE DEMOKRAATIDE) FRAKTSIOON
VÄLISKOMISJONI NING KAITSE JA JULGEOLEKU ALLKOMISJONI LIIGE
TÖÖHÕIVE- JA SOTSIAALKOMISJONI ASENDUSLIIGE

Millised on kolm lähikuude olulisimat teemat Euroopa Parlamendi täiskogul ja teie komisjonides?

Parlamendi lähiaja olulisemate teemadena võiks välja tuua uue Euroopa Komisjoni ametisse nimetamise, energiapoliitika ja energiajulgeolekuga seonduva ning ELi laienemisega kaasnevad teemad, eriti mis puudutab Türgit. Samuti tegelemine Läänemere strateegiaga, mis on Rootsi eesistumise üks prioriteete.

Mida tahaksite saavutada Euroopa Parlamendis, et suvel 2014 sellele ajale tagasi vaadates tõdeda: olen tehtuga rahul?

Kavatsen jätkata julgeolekupoliitika, eriti kübersõja probleemidega, kus olen end sisse töötnud. Samuti energiaturvalisuse ja ELi ühtse energiapoliitika edendamise. Läänemere strateegia edasise väljakujundamise ning parlamendi-poolse järelevalvaga.

Samuti tunnen kutsust osaleda Iraagi ja Lähis-Ida demokraatia toetamises ning inimõiguste kaitses üle maailma. Võtmeküsimuseks on ka Balti-Euroopa toetusgrupi senise eduka tegevuse jätkumine EP uues koosseisus.

Euroopa Parlamendis Eesti huvide kaitsmine on vaieldamatult keerukas. Kes on kõige olulisemad partnerid?

Eesti on väikeriik ja tema huvide kaitsmisel tuleb kindlasti leida võimalikult palju mõttekaaslast ning toetajaid. Neid on kõige

loogilisem leida meie naabrite – soomlaste, rootslaste, lätlaste, leedulaste ja isegi poolakate hulgas. Kuid alati on oluline leida mõistmist ka suurte riikide – Saksamaa, Prantsusmaa ja Suurbritannia – rahvaesindajate seas.

ek

KRISTIINA OJULAND

EUROOPA DEMOKRAATIDE JA LIBERAALIDE LIIDU FRAKTSIOON
VÄLISKOMISJONI LIIGE
INIMÕIGUSTE ALLKOMISJONI ASENDUSLIIGE

Millised on kolm lähikuude olulisimat teemat Euroopa Parlamendi täiskogul ja teie komisjonides?

Kui Euroopa Komisjoni presidendi kinnitamine kõrvale jätta, siis minu jaoks on olulised kliimapakett, Infotehnoloogia Agentuuri asutamise otsustamine, Läänemere strateegia elluviimine.

Mida tahaksite saavutada Euroopa Parlamendis, et suvel 2014 sellele ajale tagasi vaadates tõdeda: olen tehtuga rahul?

Tugevat ja edukat Euroopa Liitu, millest oleks Eesti inimestele kasu. Tahaksin, et ELil oleks juriidiline alus ühtseks energiapoliitikaks. Eesti võiks saada Infotehnoloogia Agentuuri asupaigaks. Ka Läänemere strateegia raames tahaks selleks ajaks juba näha konkreetseid tulemusi, muuhulgas oleksin rõõmus ka haridusala koostöö süvenemise üle Läänemere riikide vahel. Pean oluliseks Eesti-Venemaa majanduslike ja poliitiliste suhete edendamist, kasutades sealjuures ühtset välispoliitikat.

Euroopa Parlamendis Eesti huvide kaitsmine on vaieldamatult keerukas. Kes on kõige olulisemad partnerid?

Partnerid olenevad teemast, mida me

tõsta tahame. See põhimõte kehtib kõigil ELis. Ei saa öelda nii, et teeme koostööd ainult nende või nende riikidega. Selleks, et olla edukas Eesti huvide kaitsel, tuleb mõista ka teiste riikide huve ja neile võimalusel toeks olla. Praktilises plaanis on mul suured ootused Põhjala ja Balti riikide saadikute koostöö suhtes.

ek

SIIRI OVIIR

EUROOPA DEMOKRAATIDE JA LIBERAALIDE LIIDU FRAKTSIOON
TÖÖHÕIVE- JA SOTSIAALKOMISJONI NING NAISTE ÕIGUSTE JA SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKUSE KOMISJONI LIIGE
MAJANDUS- JA RAHANDUSKOMISJONI ASENDUSLIIGE

Millised on kolm lähikuude olulisimat teemat Euroopa Parlamendi täiskogul ja teie komisjonides?

Maailm, nagu ka Euroopa, on praegu pöördpunktis. Meie tänasest tegevusest sõltub Euroopa ühiskonnamudeli elujõulisus tulevaste põlvkondade jaoks. Seega on kindlasti täiskogu olulisemad teemad jätkusuutliku majanduskasvu taastamine, konkurents- ja riigiabi poliitika, ühtne energiapoliitika, sotsiaalse ühtekuuluvuse kindlustamine, võitlus tööpuuduse vastu, kliimamuutuse ja bioloogilise mitmekesisuse küsimused jmt. Teemad kasvavad elust enesest, st praegusest sotsiaal-majanduslikust, aga ka poliitilisest olukorrast.

Tööhõive alal on lähim ja kiireloomulisim eesmärk muudetud tööaja direktiivi vastuvõtmine, mis on erimeelsuste tõttu pooleli veel eelmise parlamendi ajast. Oma fraktsiooni kõneisikuna selles teemas loodan, et suudame jõuda ministrite nõukoga üksmeelele ja direktiivi veel sel aastal vastu võtta. Samuti on veel eelmisest parlamendi tööajast menetluses direktiiv, mis

►

► käsitleb patsientide õigusi piiriüleises ter-
vishoius. Loodan väga, et ka sellega jõuame
lõpusirgele. Ettevalmistamisel on uus käibe-
maksudirektiiv, väga oluline fiskaalpoliitika
meetmena majanduskasvu edendamisel.

Kindlasti on väga oluline ka Euroopa
Komisjoni uute volinike valimine, sõltub
ju nende teovõimelisusest ja pädevusest nii
hea koostöö Euroopa Parlamendiga kui ka
Euroopa Liidu edukus jätkusuutlikult krii-
sist taastuda

**Mida tahaksite saavutada Euroopa Parla-
mendis, et suvel 2014 sellele ajale tagasi
vaadates tõdeda: olen tehtuga rahul?**

Minu eesmärgiks ei ole kindlasti pidada
kõige rohkem kõnesid või enim Eesti aja-
kirjanduses silma paista. Küll aga tahan ma
teutseda selle nimel, et elu Eestis muu-
tuks veelgi euroopalikumaks, et Euroopa
sotsiaalne mõõde palju tugevamalt fooku-
sesse tuua – et kaoks piir vanade ja uute
riikide vahel ning see kajastuks ka ini-
meste igapäevaelus. Sellest tulenevalt olen
pühendunud tööle direktiivide ja määrus-
tega ning muude selliste teemadega, milles
olen pädev.

**Euroopa Parlamendis Eesti huvide kaits-
mine on vaieldamatult keerukas. Kes on
kõige olulisemad partnerid?**

Euroopa Parlamendis kehtib kirjuta-
mata põhimõte – otsi koostööd ja leia tasa-
kaal rahvusriikide huvide vahel, et teha
parim otsus. Euroopas ei käi õnneks asjad
nii nagu Eestis, et kui on vastane, siis ikka
surmani. Kindlasti on mul partneritena esi-
kohal oma fraktsiooni liikmed, edasi kol-
leegid komisjonides. Mõlemal puhul aitab
partnerlussuhtele kaasa see kui oled neile
tõestanud enda pädevust. Asjakohaste ja
pädevate seisukohtade esitamisel leiad ka
toetust ning seda olenemata kolleegide
fraktsioonilisest kuuluvusest. Selline on
minu kogemus. Euroopa Parlament ei
tööta vastasseisul. **ek**

IVARI PADAR

SOTSIAALDEMOKRAATIDE JA DEMOKRAATIDE FRAKTSIOON
MAJANDUS- JA RAHANDUSKOMISJONI LIIGE
TÖÖSTUSE, TEADUSUURINGUTE JA ENERGEETIKAKOMISJONI
ASENDUSLIIGE

**Millised on kolm lähikuude olulisimat tee-
mat Euroopa Parlamendi täiskogul ja teie
komisjonides?**

Täiskogul: uue Euroopa Komisjoni ame-
tisse nimetamine ja sellega seotud kuu-
lamised, Lissaboni leppe vastuvõtmisele
järgnevad ümberkorraldused ning finants-
perspektiivi ja mitmeaastaste programmide
vahetusküsimuste tegemine.

Majandus- ja rahanduskomisjonis: töö
finantssektori regulatsioonidega. Tööstuse,
teadusuuringute ja energeetikakomisjo-
nis: ettevalmistused Kopenhaageni kliima-
lääbirääkimisteks, uute energiasäastu alaste
regulatsioonide kehtestamine ning vanade
ülevaatamine (hoonete energiatõhususe
direktiiv, mis puudutab igat ELi kodanikku).

**Mida tahaksite saavutada Euroopa Parla-
mendis, et suvel 2014 sellele ajale tagasi
vaadates tõdeda: olen tehtuga rahul?**

Kõige olulisemaks pean finantssektori
regulatsioonide läbivaatamist, et vältida
täna majanduskataklüsmide kordumist.

**Euroopa Parlamendis Eesti huvide kaits-
mine on vaieldamatult keerukas. Kes on
kõige olulisemad partnerid?**

EPs kehtib ütetus, otsi sõpru oma vaen-
laste hulgast. Siin võib leida liitlasti igast
Euroopa nurgast ja igasuguse ideoloogilise
taustaga parlamendiliikmete seast. Pea-
mine on omada häid suhteid kolleegidega,
teha aktiivset selgitustööd ning olla avatud
ja positiivne. **ek**

VILJA SAVISAAR

EUROOPA DEMOKRAATIDE JA LIBERAALIDE LIIDU FRAKTSIOON
TRANSPORDI- JA TURISMIKOMISJONI LIIGE
REGIONAALARENGUKOMISJONI ASENDUSLIIGE

**Millised on kolm lähikuude olulisimat tee-
mat Euroopa Parlamendi täiskogul ja teie
komisjonides?**

Euroopa Parlamendi täiskogul on
lähikuude üheks olulisemaks teemaks
majandus- ja finantskriisi lahendamise-
ga seotud küsimused ja finantsurgude eda-
sine reguleerimine, et tulevikus vältida
taoliste kriiside kordumist. Transpordi- ja
turismikomisjonis on lähiajal üks olulisim
teema lennuohutus ja transpordi loodus-
sõbralikkus ehk kuidas suurendada len-
nutranspordis turvalisust ja vähendada
transpordisektori saastavust. Regionaal-
arengukomisjonis on kindlasti Eesti jaoks
oluline teema Läänemere strateegia tulevik,
kas ja millisel määral see ellu viiakse ning
kas Euroopa Liit suurendab selle strateegia
ellu viimise rahastamist.

**Mida tahaksite saavutada Euroopa Parla-
mendis, et suvel 2014 sellele ajale tagasi
vaadates tõdeda: olen tehtuga rahul?**

Kahjuks ennustamisega ei tegele ning
seetõttu ei oska veel täna öelda, mis 2014.
aasta suveks on juhtunud ja milliseid sünd-
mused Euroopa Parlamendis on toimunud.
Samas, et tehtuga rahul olla, pean oluliseks
endast parima andmist igas küsimuses,
millega järgneva viie aasta jooksul kokku
tuleb puutuda. Samuti pean tähtsaks Ees-
ti puudutatavatel teemadel meie jaoks pari-
mate võimalike lahenduste eest seismist ja
Eestile kahjulike otsuste vastuvõtmise väl-
timist.

**Euroopa Parlamendis Eesti huvide kaits-
mine on vaieldamatult keerukas. Kes on
kõige olulisemad partnerid?**

Kahlemata on Eesti huvide kaitsmine
keerukas, kuna Eesti esindatus on väike.
Ent ei maksa unustada, et meil on liikmeid
neljas erinevas fraktsioonis ja seeläbi ka või-
malus Eesti jaoks olulistel teemadel mõju-
tada oma fraktsioone. Samas tuleb meeles
pidada, et erinevad fraktsioonid esindavad
erinevaid huve ning seetõttu oleneb tihti
teemast ja olukorrast, kellega koostööd teha,
et mingeid eesmärgid saavutada. **ek**

INDREK TARAND

ROHELISTE/ EUROOPA VABALIIDU FRAKTSIOON
PÕHISEADUSKOMISJONI LIIGE
VÄLISKOMISJONI NING KAITSE JA JULGEOLEKU
ALLKOMISJONI ASENDUSLIIGE

**Millised on kolm lähikuude olulisimat tee-
mat Euroopa Parlamendi täiskogul ja teie
komisjonides?**

Peagi on meil selgus käes, kuidas hää-
letavad Iirimaa kodanikud Lissaboni leppe
osas. Kui peaks juhtuma eitus, siis on põhi-
seaduskomisjonil käed-jalad tööd täis. Ent
kui läheb teistpidi, siis keskendumise ilm-
selt läbipaistvuse suurendamise problee-
mide Euroopa asjaajamises. Olen tähele
pannud, et hetkel on põhiseaduskomisjon
justkui veidi äraootaval positsioonil.

**Mida tahaksite saavutada Euroopa Parla-
mendis, et suvel 2014 sellele ajale tagasi
vaadates tõdeda: olen tehtuga rahul?**

Eks neid loetelusid võib teha nii loo-
sungalikke kui ka pisiasjadest koosnevaid.
Mul on omad kavad, mis aja kulgedes ja
kogemuse lisandudes täpsustuvad. Doku-
menteerin oma tegevused ja annan siis
endale küllalt otsekohe ja ausa hinnangu,
kui aeg sealmaal.

**Euroopa Parlamendis Eesti huvide kaits-
mine on vaieldamatult keerukas. Kes on
kõige olulisemad partnerid?**

Tööd tuleb teha oma kodumaalt valitud
inimestega, kuid sellest ei piisa. Sest näi-
teks tänasel debatilgi defineerisid Leedu
erinevatesse erakondadesse kuuluvad
MEP-id Leedu puudutatavas küsimuses omi
huve vägagi vastukäivalt. Euroopa on tege-
likult ju paralleelselt tegutsevate institut-
sioonide rägastik, nii et igaks olukorraks on
tarvis leida optimaalne koalitsioon. Surves-
tada neid, keda vaja, ja loota toetusele, kust
seda saada on. Laiale Eurokrati lugejas-
konnale enam täpselt vastata ei saa, aga
n-õ *contingency planning* (tagavaraplaani-
väljatöötamine – toim.) käib ka kogu aeg!

ek

Kas teadsid, et...

- Euroopa Parlament on maailma suurim otsevalitav parlament.
- EP praegune president poolakas Jerzy Buzek astus ametisse 14. juulil 2009. Ta on esimene ida-eurooplane ELi institutsioonide eesotsas.
- EP liikmed jagunevad poliitilise kuuluvuse alusel fraktsioonidesse. Fraktsiooni moodustamiseks on vaja vähemalt 25 saadikut 7 liikmesriigist. Hetkel on EPs 7 fraktsiooni.
- Lõviosa parlamendi tööst toimub komisjonides. Alalisi komisjone on 20.
- EP töötab 23 keeles ja kokku tekib tõlkimisel 506 keelekombinatsiooni.

Mida Euroopa Parlament teeb?

- on kaasotsustaja Euroopa seaduste tegemisel
- vastutab Euroopa Liidu eelarve koostamise eest
- kinnitab Euroopa Keskpanka aastaaruanded
- mõjutab Euroopa Liidu välis- ja kaitsepoliitika kujundamist
- kinnitab ametisse Euroopa Komisjoni
- kiidab heaks eurosooni laienemise
- otsustab uute liikmesriikide vastuvõtmise Euroopa Liitu

Enam kui 70% Eesti õigusaktidest tulenevad Euroopa Liidu õigusest ning sel
moel mõjutavad Euroopa Parlamendi otsused kõigi Eesti elanike igapäevaelu.

Eelmine Euroopa Parlamendi koosseis otsustas näiteks:

- kehtestada madalamad rändlustasud mobiililõhenedele kogu Euroopa Liidus
- nõuda kogu Euroopa Liidu tarbijakrediituri avamist, mis annab igale kodanikule võimaluse valida soodsaim laen kodurigis või teises liikmesriigis
- nõuda nn E-ainete täpset märgistamist toiduainete pakenditel
- võtta kasutusele ohtlike lennuettevõtjate must nimekirj, kellel on keelatud tegutsemine Euroopa Liidu territooriumil
- suurendada tudengite vahetusprogrammi Erasmus rahastamist, mis võimaldab 200 000 üliõpilasel aastas õppida mõne teise liikmesriigi kõrgkoolis

www.europarl.ee

Euroopa Parlamendi Infobüroo koduleht annab ülevaate parlamendi
päevakajalistest teemadest ning Eestis toimuvatest üritustest.

www.europartv.europa.eu

Taustainfot Euroopa Parlamendi tegevuse kohta pakub veebiteleviioon

Maive Rute hoolitseb Euroopas kõige eest, mis kasvab

TEKST: ALO LÕHMUS, POSTIMEES
FOTO: PRIIT SIMSON

Alates juulikuust töötab Maive Rute Brüsselis uuel ametikohal: ta on Euroopa Komisjoni teadusuuringute peadirektoraadi toidu, põllumajanduse ja biotehnoloogia uuringute direktor. Tema hoole alla usaldatud valdkond on väga lai, hõlmates nii hästi maailma rahvastiku toidulaua katmist, elukeskkonna parandamist kui ka kliimasoojenemise vastu võitlemist.

Teie uue direktoraadi nimes sisalduvad kolm sõna – biotehnoloogia, põllumajandus ja toit. Mis selle koosluse taga peitub?

Kõige lihtsam on vastata nii, et tegeleme sellega, kuidas kõike seda, mis põllul, metsas või meres kasvab, kõige paremal moel inimestele toiduks ning tööstusele tooraineks väärindada. Võib öelda, et seame eesmärgiks bioloogiliste ressursside jätkusuutliku ning säästliku kasvatamise ja töötlemise, nii et inimestele jätkukservislikku toitu, et tööstus kasutaks taastuvat bioloogilist toorainet ning bioloogilisi, säästvamaid tootmisprotsesse. Euroopa perspektiivis aitame kaasa põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja töötleva tööstuse konkurentsivõime säilitamisele. Oluline osa projektidest on suunatud toidu kvaliteedi, ohutuse ning kättesaadavuse tagamisele.

Maailma mastaabis aitavad meie rahastatavad teadusuuringud kaasa põhiliste ülemaailmsete probleemide lahendamisele: kuidas toita ja katta kasvavat inimkonda, säilitades seejuures elukõlbliku keskkonna; kuidas vähendada inimtegevuse survet

keskkonnale ning seeläbi võidelda kliima soojenemisega. Kliima soojenemine toob kaasa ka mitmeid uusi probleeme nagu eksotiliste haiguste ja kahjurite leviala nihkumine põhja suunas, mille osas me samuti uuringuid teostame.

Biotehnoloogia toob meelde geneetiliselt modifitseeritud taimede ja loomade massilise toiduks kasvatamise. Erinevalt Ameerikast on Euroopa olnud geneetiliselt muundatud toidu suhtes ettevaatlik. Misingused on selles osas väljavaated?

Geneetiliselt muundatud taimede ja loomade kohta on Euroopas levinud hulk hirmu- ja õudusjutte, mis on visad kaduma vaatamata tänaseks laialt kättesaadavatele andmetele GMO-de (geneetiliselt muundatud organismide – toim.) ohutuse kohta. Euroopa toiduohutuse agentuur, nagu ka liikmesriikide vastavad ametid ja teadlased ise, on korduvalt rõhutanud, et kõik Euroopa turule lubatud geneetiliselt parentatud taimed on ohutud.

Mulle meeldis näiteks selline katse, kus võrreldi mahepõllunduslike, tavapõllun-

“KUIDAS TOITA JA KATTA KASVAVAT INIMKONDA, SÄILITADES SEEJUURES ELUKÕLBLIKU KESKKONNA, KUIDAS VÄHENDADA INIMTEGEVUSE SURVET KESKKONNALE NING SEELÄBI VÕIDELDA KLIIMA SOOJENEMISEGA”

Maive Rute oma töö kesketest probleemidest

dukslike ning geneetiliselt parentatud taimede söögiomadusi ja tervislikkust, kasvatades neid täpselt samades looduslikes tingimustes. Katsed viidi läbi Põhja-, Kesk- ja Lõuna-Euroopas. Nagu võis arvata, tuleksid erinevused taimede söögiomadustes ainuüksi mulla erinevustest eri piirkondades. Geneetiliselt parentatud teraviljast

valmistatud toit ei ole millegi poolest kehvem tavateravilja omast. Pigem võib juhtuda vastupidi, sest geneetiliselt parentatud taimed vajavad reeglina vähem pestitsiide.

Ameeriklased on geneetiliselt arendustööga väga kiiresti edasi liikunud, sest see võimaldab tõsta taimede saagikust ning vastupidavust põuale või haigustele, vähendades samal ajal kemikaalide kasutust ning seega kulusid. Maailma suurimad teraviljamaad nagu USA, Brasiilia, Argentiina jt on valdavalt üle läinud biotehnoloogiliselt parentatud sortidele. 80–90% sojast ja puuvillast nendest piirkondadest on geneetiliselt muundatud. Ligi kolmveerand Euroopasse sissetoodavast loomasöödast sisaldab geneetiliselt parentatud taimi.

Geneetiliselt muundatud kultuurid pole nii-öelda olemuslikult halvad?

Euroopa on olnud ettevaatlik just geneetiliselt muundatud taimede kasvatamise lubamisega seoses avalikkuse skeptilise või suisa negatiivse suhtumisega. Liikmesriigid on selles osas üsna erinevad. Nii on näiteks Hispaania ja ka mitmed uued liikmesriigid positiivsemalt meelestatud kui näiteks Saksamaa või Prantsusmaa kodanikud. Uus komisjon kindlasti jätkab tööd sellel teemal.

Minu arvates on aga kõige olulisem mõista, et geneetiline modifitseerimine on märksa laiem valdkond kui pelgalt põllumajandustaimede omaduste parandamine. Biomassi tootmine energiaks, tööstuses keemiliste protsesside asendamine vähem saastavate bioloogilistega ning jäätmekäitlus või saastunud keskkonna puhastamine – kõigi selliste uute suundade aluseks on ühel või teisel moel geenitehnoloogia. Eraldi võib märkida ka biotehnoloogia murrangulist rolli haiguste ravil. Nii näiteks on juba täna olemas vahendid leukeemia, immuunsuspuudulikkuse, mitmete haruldaste silmahaiguste vastu. Suure tõenäosusega jõutakse lähitulevikus läbimurdlike uute ravimeetoditeni ka südamepuudulikkuse, insuldi, selgroo vigastuste, ajukahjustuste ja vähi ravil.

Kas ka Eesti teadlased teie uuringuvaldkonnades kaasa löövad?

Ikka. Eesti teadlased osalevad väga erinevates teadusuuringutes: põllumajandustaimede haiguskindluse tõstmine, õlgede ümbertöötamine bioetanooliks, mahepõllumajandus, taimekahjurite üleuroopalise jälgimissüsteemi ülesehitamine, loomadelt

inimestele ülekanduvate haiguste (linnugripp, seagripp) tõrje jms. Toiduteemadest aitavad Eesti teadlased kaasa laste ja vanurite elustiilist ja toitumisharjumustest tingitud tervisehäirete ärahoidmise, aga ka toiduhügieeni ja toiduohutuse uuringutes. Eesti teadlased on aktiivsed ka mitmetel kalandusteemadel nagu kalafarmidele keskkonnasäästlikumate ning efektiivsemate söötade väljatöötamine, jätkusuutlike kalandusmeetodite arendamine või kalavarude taastamine.

Kas ülalnimetatud uuringud aitavad päästa Läänemere?

Uuringud näitavad, et Läänemeri on väga halvasti seisus. Toiduks kõige enam kasutatavate tursa ja lõhe varud kahanevad kiiresti ülepüügi ning merekeskkonna allakäigu tõttu. Praegused püügitasemed ei ole jätkusuutlikud. Rahvusvaheline mereuurin-gute nõukogu (ICES) on koguni soovitanud tursapüügi Läänemerele täielikult lõpetada kuni uue, säästlikuma majandamiskava kehtimahakkamiseni. Olukorda halvendab veelgi ebaseaduslik püük, mis hinnanguliselt moodustab 35–45% väljapüütud tursa kogusest.

“LÄÄNEMERE PÄÄSTMISEKS ON VAJA JÕUDA MERE TEGELIKU INTEGREETUD MAJANDAMISENI, MIS KÄSITLEKS LÄÄNEMERD KUI ÖKOSÜSTEEMI EGA TEGELEKS PELGALT PÜÜGIKVOOTIDEGA”

Läänemere päästmiseks on vaja jõuda mere tegeliku integreeritud majandamiseni, mis käsitleks Läänemerd kui ökosüsteemi ega tegeleks pelgalt püügikvootidega. Läänemereäärsed riigid peavad jõudma uuele, märksa tihedamale koostööle, sest peale kalapüügi mõjutavad mere tervist oluliselt põllumajandusest, tööstusest ja elamumajandusest merre kanduv saaste, aga ka meretransport. Selles osas on ettevalmistamisel väga huvitav uus algatus BONUS 169, mis täiendaks komisjoni poolt väljatöötatud Läänemere strateegiat just ühiste merendus- ja kalandusuuringutega. BONUS 169 kaasab peale meie vahendite

raha ka 7. raamprogrammi keskkonna ja transpordi ridadelt ning Läänemere-äärsete riikide eelarvetest.

Kas Teil oleks mõni hea soovitus noorele perele, kes majanduskriisi mõjul otsustab maale elama minna ning põllumajandusega tegelema hakata?

Sellisel noorel perel tuleks kõigepealt oma oskustepagas ja pangakonto seis üle vaadata. Tänapäevane põllumajandus on kõrge spetsialiseerumistasemega, konkurentsitihe ning väga ressursimahukas tegevusala. Rahvusromantismist kantud paarilehmatalud surid paraku kiiresti välja. Kaasaegne tootmistalu vajab piisavalt maad ja loomi, korralikku tehnikat, sordiseemneid ning kõige selle majandamiseks ka piisavaid teadmisi. Kui Teie pakutud noorel perel on põllumajandusharidus või oskused olemas, siis konkreetsemate plaanide osas tasub põllumajandusnõustajate jutule minna.

Asjale võib aga läheneda ka teisiti. Noor pere võib maale elama asuda, et lastele looduslähedast üleskasvamist võimaldada, ise perele talveks juurikaid kasvatada ning muu töö kõrvalt kanu või lambaid pidada. Ütlen just nimelt muu töö kõrvalt, sest sellisest potipõllundusest peret ei elata, aga samas on maal sageli puudus just teenuste pakkujatest – kes parandaks kodumasinaid, kes hooldaks üksikut vanainimest, kes pakuks IT tuge jms. Niisugusel maalekolimisel oleks jumet.

Olite varem Euroopa Komisjoni väikeettevõtluspoliitika direktor. Miks ja kuidas sai teoks ametivahetus?

Olin väikeettevõtluspoliitika eest vastutav üle nelja aasta. Plaanid, mida olin lootnud ellu viia, said selle ajaga tehtud. Rajasime uue poliitilise raamistikku Euroopa väike- ja keskettevõtluspoliitikale, lõime uue üleuroopalise ettevõtluskeskuste võrgustiku, alustasime ettevõtjate vahetusprogrammiga „ERASMUS ettevõtjatele“, lihtsustasime ettevõtete registreerimist kõigis liikmesriikides jms. Aeg oli küps uusi väljakutseid otsida. Pealegi kehtib komisjonis juhtivtöötajatele roteerumiskohustus, iga viie kuni seitsme aasta tagant tuleb kohta vahetada. Teaduse peadirektoraadi toidu, põllumajanduse ja biotehnoloogia uuringute direktori ametikoht osutus vakantseks minu jaoks igati sobival hetkel, nii et otsustasin kandideerida. Minu taotlus osutus edukaks ning komisjoni otsusega olen alates 1. juulist uuel ametikohal. **eh**

Puhas Läänemeri, Rail Baltica, energiamureta elu ja piirideta koostöö

TEKST: **TRIIN OPPI**,
PÕHJAMAAD MINISTRITE NÕUKOGU EESTI
ESINDUSE KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK
FOTO: **ISTOCKPHOTO**

Läänemere strateegia

- Kuigi Läänemere strateegia hõlmab Läänemere ääres asuvaid Euroopa Liidu liikmesriike (Eesti, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Taani, Rootsi ja Norra) ja loob eeldused nende töhusamale koostööle, võivad selles kaasa lüüa ka teised huvitatud ELi liikmesriigid.
- Läänemere strateegia ei hõlma ELi naaberriiki Venemaad, selleks koostööks on Põhjamõde.
- Läänemere strateegia puudutab ühte kolmandikku ELi kodanikke.

Rongisõiduks Varssavist Tallinnasse kulub kümneid tunde, isegi päevi. Ettevõtmine on vaat et utopiline, sest Tallinna ja Riia vahel puudub üldse rongiühendus ning vahepeal tuleb külastada Peterburi ja Minskit. Lihtsam ja vähem aeganõudev on neljarattaliste liikurite eelistamine või hoopis lendamine. Keskkonna vaatevinklist on see aga karuteene.

Eesti, Läti ja Leedu raudteevõrgu taastamine ja ühendamine ülejäänud Euroopaga on olnud jututeemaks aastaid. See aitaks kaasa nii inimeste kui ka kaupade liikumisele, elavdaks majandust ning tooks raha. Ometi on Rail Baltica ikka pelgalt unistus.

Merereostuse kõrvaldamine Läänemerele oli veel mõned aastad tagasi enam mitte isegi unistus, vaid pigem must huumor. Inimesed viskasid krõbedat nalja selle üle, kuidas päästeteniustajad jäid merele tekkinud õlireostuse korral pingsalt ilmateadet jälgima, lootuses, et tuul puhub laigu naaberriigi territooriumile ja probleem kaob.

Fookuses Läänemere puhtus

Kuid probleem on veelgi sügavam, näitavad numbrid. Eelmise sajandi sõdade jooksul heideti Läänemerre umbes 150 000 miini, millest kümned tuhanded on siiski kahjutuks tehtud. Pärast Teist maailmasõda uputati Läänemerre mõnedel andmetel umbes 303 000 tonni keemiarelvi, millest osade asukoht on ebaselge. Ekspertide hinnangul küündib Läänemere kaudu veetava nafta kogus 2015. aastaks 130 miljoni tonnini. See tähendab, et suureneb ka keskkonnale suurt kahju tekitada võiva naftareostuse tõenäosus. Nii on mõistetav, et ajakirjandus viitab Läänemerrele kui väga

reostatud veekogule, mille ökoloogilise seisundi parandamisega tuleb algust teha nüüd ja kohe.

Avalikkuse kasvav mure Läänemere terve ja ohutuse pärast ning ekspertide pidevad hoiatused on kandnud vilja. Nii Balti riigid, Põhjamad kui ka Poola ja Saksamaa on mõistnud olukorra tõsidust ja vajadust tegutseda. See peegeldub Euroopa Liidu Läänemere strateegiast, mille kujunemise algatajateks olid teiste seas endised Euroopa Parlamendi saadikud Alexander Stubb, praegune Soome välisminister, ja Eesti president Toomas Hendrik Ilves.

Kuigi Läänemere strateegia keskendub esmapilgul eelkõige keskkonnale ja reostunud mere puhastamisele, on ettevõtmine palju laiem. Strateegial ja selle konkreetsetest projektidest koosneval tegevuskaval on neli üldist eesmärki: Läänemere piirkonna keskkonnaolukorra parandamine, tasakaalustatud majandusarengu soodustamine, piirkonna ligipääsetavamaks ja atraktiivsemaks muutmine nii selle elanikele kui ka investeringutele ning piirkonna turvalisuse suurendamine.

Tõuge teadus- ja majandusarengule

Kriitikud ja skeptikud küsivad, miks on vaja veel ühte eurostrateegiat. Läänemere ääres asuvate riikide vahel on moodustatud niigi enam kui 60 valitsustevahelist kui ka valitsusvälist organisatsiooni (Balti Assamblee, Läänemere riikide Nõukogu, Balti Arengufoorum, Põhjamade Nõukogu ja Põhjamade Ministrite Nõukogu jne), mille eesmärk on soodustada kõikvõimalikku koostööd. Mõned neist organisatsioonidest töötavad paremini, teised kehvemini. Lisaks on Euroopa Komisjon ja Euroopa Liidu praegune eesistujamaa Rootsi välja öelnud, et uue strateegia jaoks ei ole ette nähtud lisaraha, vaid tuleb paremini ära kasutada olemasolevad rahastamisvõimalused.

Läänemere piirkonna arengut on aga pärssinud 45 aastat kestnud külm sõda, mis on lõõnud lõhe Põhjala riikide ja Baltimaade arengu vahele. Sellest on tingitud ka valitsusväliste ja valitsusvaheliste organisatsioonide küllus selles piirkonnas. Läänemere strateegia eesmärk on võimendada nende koostöövormide erinevaid edulugusid kogu piirkonna ühiseks edulooks.

Praegune majandus- ja rahanduskriis ilmestab hästi uue hingamisega koostöö vajadust. Kriisist väljumiseks on vaja riikide koostööd, üksi kiiresti globaliseerivas maailmas hakkama ei saa. Pealegi on Eestil ja teistelgi riikidel raskusi eurotoetuste taotlemisel ja kasutamisel, sest omafinantseeringuks napib raha. Samuti on vaja värskeid ideid, innovaatiivsust, rohkem tähelepanu haridusele ja kõrgetasemelisele teadusele, mille viljad tuleb ka ellu rakendada – et kriisist võitjana väljuda. Seega ei tähenda Läänemere strateegia ja sellega kaasnev Euroopa Liidu sisene süvenev koostöö jalgratta uuesti leiutamist, vaid selle kiiremaks, mugavamaks ja tõhusamaks muutmist. Edulugusid ja näiteid viljakast koostegutsemisest ju leidub.

Üheks Läänemere strateegia eesmärgiks – Eesti ja Põhjamade sooviks – on maailmatasemel teadustöö edendamine ja teadmispõhise majanduse juurutamine. Põhjala riigid on selles osas esimesed sammud astunud. Põhjamade Ministrite Nõukogu egiidi all tegutseb näiteks teadusnõukogu NordForsk, mis vastutab teaduse ja doktoriõppe eest Põhjamades. NordForski eesmärk on muu hulgas tugevdada piirkonna võimekust taotleda rahastamist Euroopa teadusfondidest, näiteks Euroopa Teadusnõukogust.

NordForski üks ülesandeid on praegu koordineerida nn tippteaduse algatust, millest peaks välja kasvama innovatiivsed lahendused kliima-, keskkonna- ja energia-probleemidele. Näiteks on praegu oodatud parimad Põhjala teadusasutused panustama projekti, mis hakkab uurima kliimamuutuste mõju krüosfäärile. Projekti viieaastane eelarve on sada miljonit Norra krooni.

“LÄÄNEMERE STRATEEGIA MÄRGIB ESIMEST TÕELIST PINGUTUST EUROOPA LIIDUS, LOOMAKS HÄSTI TOIMIVAT MAKROREGIOONI”

Probleemid piiriületusega

Teine oluline Läänemere strateegia eesmärk on siseturu takistuste ja teiste piirangute kaotamine, elavdamaks ja soodustamaks inimeste, kaupade ja teenuste liikumist. Siingi on Põhjamad jõudnud kaugele. Teavituspordi Hallå Norden on Põhjamad kogunud info piiritakistustest. Viimased on kõik seadusest või seaduse tõlgendamisest tulenevad probleemid ja takistused, mis piiravad või raskendavad inimeste või ettevõtete võimalusi tegutseda vabalt kõigis Põhjala riikides.

Näide probleemist: turvafirma Securitas transpordib raha üle piiri Soome ja on sunnitud Soome piiril turvatöötajad välja vahetama, et säilitada kindlustus ja omada õigust enesekaitsele. Probleem tuleneb asjaolust, et raha transportivatel turvafirmadel on teatud õigused kodumaal, kuid

mitte teises riigis. Eriti puudutab see õigust olla relvastatud ja ennast kaitsta. Juriidiliselt muutub inimese staatus kohe pärast piiriületust ja riigid ei tunnista selles valdkonnas teise riigi väljaõpet. Sama kehtib isegi politseinike kohta, v.a juhul kui politseinikul tuleb jälitada teisel pool piiri kurjategijat ajal, mil ta ootab abi selle riigi politseilt.

Teine näide argipäevast: Maria elab Lõuna-Rootsis ja käib tööl Taanis üle Öresundi silla. Teel töölt koju teeb ta igapäevaseid sisseoste tihti Taanis, sest näiteks õlu on seal odavam. Samas peab ta kõik pudelid ja purgid tagasi Taani sõidutama, et taara eest raha tagasi saada, sest Põhjamadel ja ka Euroopa Liidu riikidel on erinev pandisüsteem, mistõttu ei ole ühes riigis ostetud taara eest võimalik teises riigis raha tagasi saada. Riigiti erineb joogitaara uuesti kasutusele võtmine.

Need on näited piiritakistustest igapäevaelust, kuid loomulikult leidub palju keerulisemaid probleeme – maksud, toll, tööõigus. Tööd on palju. Alles septembri alguses otsustasid Põhjamade koostööministrid, et ühest Põhjala riigist teise kolimine peab muutuma kergemaks. Nõnda oleks ka teadlastel ja töölistel hõlpsam liikuda, hoogustuks ettevõtlus ja teadustöö.

Läänemere strateegia ei tähenda tingimata ainult ühist krüosfääri uurimist, Põhjamade ülikooli loomist, Rail Baltica rajamise alustamist hommepäev, Taani taara eest raha saamist Eestis ega seda, et me enam ei sõltu Venemaa energiast. Need näited ilmestavad lihtsalt Läänemere strateegia pakutavaid koostöövormide- ja rahastamisvõimalusi, mis on organisatsioonidel olemas.

Läänemere strateegia märgib esimest tõelist pingutust Euroopa Liidus, loomaks hästi toimivat makroregiooni. Selleks on olemas poliitiline tahe, koordineeritus ja konkreetsete projektide, vastutavate riikide ja ajakavaga tegevusplaan, mida praegu vaetakse ja mille ministrid peaksid kiitma heaks veel sellel aastal.

Nii saavad kõik Läänemere piirkonna inimesed loodetavasti juba 2010. aastal näha riikidevahelisest koostööst tulenevaid käegakatsutavaid hüvesid, mida nad Euroopa Liidult pikisilmi ootavad ning mida Põhjala elanikud on kogenud juba aastakümneid.

Muhus

Saaremaal

Narva-Kuressaare mäng

Saaremaal

Saaremaal

Kuutsemäel

Rohujuure tasand liidab erinevaid rahvusi

TEKST: MAI VÖÖRMANN
FOTOD: KURESSAARE NOORTE HUVIKESKUS

Integratsioon oli avalikkuses eriti kuum teema 2007. aasta kevadel ja mõni aeg pärast seda. Teatav kampaonialikkus, seda küll, kuid tegijad ei lase end sellest segada. Nemad teevad oma tööd, nagu ka Marjana Luist, kelle vedada on Integratsiooni Sihtasutuse (IS) projekt "Kuressaare-Narva koolivaheajad"

Põhjus, miks projekt ette võeti, on lihtne ja peegeldab üsna hästi praegust Eesti tege- likkust. "Saaremaa noored ei ole muu- keelsete inimestega väga tihedalt kokku puutunud – meil on mitte-eestlasi vaid kaks protsenti," selgitab Marjana Luist. Seega on kokkupuuteid vene keelt kõnelevate noor- tega minimaalselt, kui üldse – just nagu ka paljudel narvakatel, kellest moodustavad eestlased vaid viis protsenti.

Stereotüüpide muutmine

"Kui kontaktid puuduvad, on eelarva- mused varmad kujunema. Eriti kui vene- lastega seotud stereotüübid on ühiskonnas kinnistunud," selgitab Marjana. Ja mis oleks stereotüüpide murendamiseks veel parem, kui jutule lisaks saaks ka oma sil- maga kaeda, kuidas Kuressaare ja Narva noored elavad – milline on keskkond, kus nende vaated ja arusaamad elust ja ühis- konnast kujunevad.

Projektis osalevaid Kuressaare ja Narva noortekeskusi külastab kokku 70 noort vanuses 13-20 aastat. Seltskond on kirju: kohale tuleb eesti keelt kõnelevaid ja Eesti kodakondsust omavaid, vene keelt kõne- levaid ja Vene kodakondsust omavaid, Eesti kodakondsusega, kuid vaid vene keelt kõnelevaid, aga ka kodakondsuseta noori. Projektis osalemine annab vene

emakeelega noortele võimaluse lihvida oma eesti keele oskust ning mõnele ka tõuke riigikeele omandamiseks, seda aga mitte kuival drillides, vaid erinevate tege- vuste kaudu.

"Formaalharidussüsteem ei paku noor- tele piisavalt võimalusi omavaheliseks koostööks, ei arenda grupi juhtimist, enese- väljendust, organiseerimis-, planeerimis- ja suhtlemisoskust. Meie projektis saab neid oskusi arendada erinevate tegevuste kaudu – toimuvad vestlusringid, spordiüritused, grupiülesanded, seltskonnamängud ja palju muud. Noortel peab olema huvitav, siis on kergem barjääre ületada," selgitab projektijuht entusiastlikult.

Töö rohujuure tasandil

Teenekas noorsootõtaja Silver Pramann, kes on teinud noorsootööd Tallinna linnas, vedanud noorsooprojekte IS-is ja kes töötab praegu kultuuriminis- teeriumi integratsiooninõunikuna, kiidab

"NOORTEL PEAB OLEMA HUVITAV, SIIS ON KERGEM BARJÄÄRE ÜLETADA"

projektijuhte ja näeb eri emakeele ja rah- vusega noori ühendavates projektides suurt kasu Eesti ühiskonnale. "Töö rohujuure tasandil kannab vilja. Tolerantne suhtu- mine teisesse rahvusesse või mistahes teistmoodi olemisse tekib ikka isiklike kon- taktide kaudu – sa näed, kes nad on, mida mõtlevad, millesse usuvad, mida tahavad saavutada. Ja sa märkad, et tegelikult on paljud asjad need samad, mida sa ise oled mõelnud teha," räägib Pramann.

Nii on ka Kuressaare-Narva projektiga, millel on kaks tasandit. Esiteks üksteise tundmaõppimine ja suhtlus netivõrgustiku kaudu – näiteks küsitlustele vastamine, slaidi- ja videoesitluste ettevalmistamine, suhtlusportaali Orkut kommuniivestluste suunamine.

Teine tasand on kokkusaamised ja ühistegevused – neid on kolm ja toimuvad need koolivaheajadel, kust ka projekti nimi. Kevadvaheajal kohtuti Kuutsemäel, suvel Saaremaal ja sügisel saadakse kokku Narvas.

Projekt on püütud kaasata ka väikse- mate võimalustega ehk kehva eesti keele oskusega, majanduslikes raskustes pere- dest või maapiirkondadest pärit noori, neile annab projekt võimaluse näha kodust

kaugemat Eestimaad ning kogeda midagi, millest seni vaid telerist teati, näiteks mäe- suusatamist või lumelauasõitu Kuutsemäel.

"Sügisvaheajal toimub Ida-Virumaa eks- kursioon," avab Marjana Luist veidi järg- mise kokkusaamise tagamaid.

Kuressaare-Narva koolivaheajade pro- jekt on üks IS-i noorteprojektidest. "Selle õppeaasta jooksul on eri projektidega koos- töötegevustesse haaratud ca 8000 noort," nendib Silver Pramann. "Üks asi on tegevu- sed konkreetsete projektide raames, teine aga see, mis toimub projekti ettevalmista- misel ja selle järel. Koos tegutsemine, saa- dud uued tutvused ja teadmised, tekkivad uued kooslused, ideed uuteks projektideks või projektivälisteks tegevusteks – see ongi integratsioon."

Integratsiooni suur pilt

IS-i juhataja Tanel Mätlik toob välja sihtasutuse kolm tegevussuunda: haridus- ja kultuuritegevus, millest rahastatakse ka suurt hulka noorteprojekte, tööturu- teemalised projektid ning õiguslik ja poliitiline lõimumine.

"Tööturuprojektid ei tähenda tegelemist töötutega, möödunud aastast tegeleb sel- lega Tööturuamet, vaid segakollektiivide

tekkimise soodustamist ning keeleõppe ja eriala omavahelist sidumist – kui oluli- sim välja tuua," räägib Mätlik. "Kolmanda suuna alla aga kuuluvad põhiseadus- ja kodakondsuseksamiteks ettevalmistamise kursused, samuti ühise teabevälja kujun- damine."

Mätlik nendib, et majandussurutisel on omamoodi positiivne mõju integratsioonile – emotsioonid on vähenenud ning esiplaa- nile on tõusmas praktilised probleemid, näiteks teadvustatakse endale selgelt, et eesti keele oskus loob paremad eeldused töö saamiseks. "Eesti keele kursustele tahe- takse praegu tulla rohkem kui näiteks aasta tagasi," toob Mätlik ühe konkreetse näite.

Abi Euroopast

Erinevad tegevused nõuavad ka palju raha, mis laias laastus koguneb kahest all- kast: Eesti riigilt ja Euroopast. Euroraha tuleb kahest fondist: Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) ja Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fondist ehk liht- salt Euroopa integratsioonifondist (EIF).

2009. aastaks ette nähtud 130 miljonit moodustavad välisvahendid 71 miljonit. "Aastatel 2007-2013 saab Eesti lõimumi- seks Euroopast kokku 270 miljonit krooni," annab Tanel Mätlik ülevaate. 2009. aasta

"KOOS TEGUTSEMINE, SAADUD UUED TUTVUSED JA TEADMISED, TEKKIVAD UUED KOOSLUSED, IDEED UUTEKS PROJEKTIDEKS VÕI PROJEKTIVÄLISTEKS TEGEVUSTEKS – SEE ONGI INTEGRATSIOON"

on mõnevõrra erandlik, sest sellesse aas- tasse on koondunud ka 2007. ja 2008. aasta summad. Palju raha võimaldab ka rohkem ära teha, näiteks läheb 10 miljonit põhisea- dus- ja kodakondsuseksamiteks ettevalmis- tavate kursuste ja eesti keele tasuta kursuste korraldamiseks, 8,5 miljonit aga erinevatele meediaprojektidele, millesse on haaratud nii rahvusringhääling, ajalehed Postimees ja Põhjarannik, mitmed Ida-Virumaa koha- likud lehed ning ka regionaalne telekanal NTV. Ikka selleks, et kujundada ja arendada paljuräägitud ühist teabevälja.

Mis saab järgmisel aastal, kui raha vähe- maks jääb, Mätlik öelda ei oska. Küll on ta aga kindel, et ühine teabeväli nõuab pidevat tööd – kampaonialikkusega siin midagi ära ei tee. Internetiportaalide kommentaarides paljuesitatud küsimust "milleks integrat- sioonile raha raisata?" peab Marjana Luist kui mitte just rumalaks, siis vähiklikuks küll. "Tulge ja vaadake neid noori, kes meie projekti raames koos käivad ja siis te seda enam ei küsi," ütleb Luist.

Silver Pramann aga rõõmustab uute või- maluste üle nii noorsootöös kui ka lõimumis- protsessi edendamisel. "Kui varem pöörati tähelepanu Euroopasse õppima või tööle minekule, siis nüüd koondub tähelepanu jälle Eestile – neile, kes siin elavad ja töötavad." **EH**

Festival Europavox – muusikaline rändtsirkus Prantsusmaa väikelinnas

AUTOR: LIINA RISTOJA
FOTOD: INGA NORKE

Igal kevadel raputab vulkaani jalamil asetseva Clermont-Ferrandi nimelise Prantsusmaa linnakese elule muusikafestival Europavox, tuues lavale erakordse stiilikompoti jagu artiste kogu Euroopast.

Pole mingi ime, kui sel aastal 27–31. mail Clermont-Ferrandis juba neljandat korda aset leidnud Europavoxi nimi enamikule, sealhulgas kogenud festivaliränduritele n-ö küsimärgi ette viskab. Tõesti – tegemist ei ole kaugeltki tuntud sündmusega. Ühelt poolt peitub põhjus ilmselt kauges ja tundmatus toimumiskohas ning ka valdavalt alles läbilöögiotool artistidest koosnevas programmis. Teisalt ongi festivali eesmärgiks mitte niivõrd otse massidesse jõuda ja piletimüügit tulu teenida, kuivõrd viia omavahel kokku erinevate Euroopa riikide muusikud, plaadifirmade esindajad ja muusikaajakirjanikud, luua kontakte ning tutvustada Euroopa uusi artiste ja nende loomingut.

Nii saabuvadki igal aastal sajad külalised, ajakirjanikud ja esinejad kõikidest Euroopa Liidu riikidest festivalile kohale peamiselt kutsete ja kindla eesmärgiga – arutleda Euroopa muusikaturu tuleviku üle ning saada värske ülevaade eri riikide

värskeimast muusikavalikust. Ning loomulikult lõõgastuda ja heade helide saatel Prantsusmaa sooja kevadet nautida.

Muusikasaadikuid igast Euroopa otsast

Europavoxi meediapartneriteks on Eestis seni olnud Raadio 2 ning linnakultuuri ajakiri Sahtel, kelle esindajad ikka toimuvat oma silmaga kaemas ja kõrvaga kuulamas käinud. Väljaannete hooleks on jäetud nii festivali tutvustamine kui ka konkursi korraldamine kohalike 18–25aastaste noorte seas, selgitamaks välja nädalavahetust Prantsusmaal kõige enam väärivad kandidaadid, kellest saavad Europavoxi n-ö festivalisaadikud. Lisaks lennupiletitele ja festivalipassile saavad viimased kaasa ülesande festivalil oma riiki esindada. Kusjuures kohalikul tasandil võetakse festivalisaadikuid vastu väärilt nagu diplomaate kunagi – selgi korral sai kohtuda Clermont-Ferrandi linnapeaga, kes festivalisaadikuid isiklikult šampanjaklaasiga tutvita oli saanud.

Saadikute päevakava oli üsna tihe – festivali päevane aeg oli mõeldud ekskursioonideks, konverentsideks-seminarideks ning blogimiseks festivali veebilehele. Saadikute konverentsidel said noored tutvustada oma koduriiki, selle heliloomingut ja perspektiive, vestelda interneti rollist muusika levikul ning muusikast kui ühenduslülist eri riikide ja kultuuride vahel. Intervjuud saadikutega ilmusid ka kohalikus lehes. Samuti valmis festivalist dokfilm, mille tarvis tehti saadikutega ohtralt intervjuusid ning reportaaže, kus kaameramehed filmisid saadikute trallimist ühelt kontserdilt teisele ning salvestasid nende muljeid.

Peale selle toimusid mõned avalikud seminarid, kuhu olid oodatud eelkõige ajakirjanikud – näiteks oli ühel sellisel jututeemaks Rootsi muusika- ja meelelahutusturg ning sealse muusika ekspordiväljavaated, mida olid kommenteerima kutsutud mitmete Rootsi plaadifirmade esindajad ja promootorid.

Europavoxile saabunud üleeuroopaline seltskond kujunes umbes sama üllatavalt toredaks ja erinäoliseks kui muusika, mille osaks meil õnnestus linna serva rajatud rändtsirkuse stiilis festivaliala lavade ees hüpeldes saada. Öhtune aeg oligi kõigil reserveeritud värsketeks muusikaavastusteks keset uusi festivalisõpru.

Uudismuusikuid Soomest Sloveeniast

Festivali neljal päeval astus kokku üles enam kui 60 artisti 20 rahvusest – peamiselt Prantsusmaalt, Suurbritanniast, Saksamaalt, aga ka näiteks Taanist, Rootsist, Soomest, Tšehhist ja Sloveeniast. Eesti muusikuid seekord siiski lavale astumas ei näinud, kuid muu festivalinänni hulgas said kõik välismaalt tulnud külalised kingitusena kaasa ka nelikalbumi Euroopa värskeima elektroonilise, pop-, rokk- ja nn maailmamuusikaga, millelt võis leida ka Chalice'i ja Hannaliisa Uusma lugusid.

Üle Euroopa kokku sõidutatud bändid ja esinejad segunesid kokku üllatavalt erimaiguliseks kompotiks: balkanirütmid kõrvuti mahedate briti poplaulukestega, prantsuse šansoonid vaheldumisi raju techno-mölluga ja kiiksuga folkansamblitele sekka psühheedelset indie-rokki. Nende seas nii magnetnimesid, mis meelitasid kohale massiliselt kohalikke, kui ka uudisartistide, kellele publiku tunnustus nii festivalil kui ka hiljem külaliste kodumaal loodetavasti omapoolse rahvusvahelise tõuke annavad.

Festivali menukaimad kontserdid andsid ootuspäraselt mitmed briti artistid: indie-bänd Bloc Party, Prantsuse pop-edetabelite tippu jõudnud ja hiljuti soolaplaadi väljutanud Charlie Winston ning pärismaise lavaimago ja elektrofunk artist Ebony Bones. Meelde jäävad etteasted tegid ka tunnustatud prantsuse lauljatar Olivia Ruiz ja saali õhupalle täis lennutanud Rootsi ansambel I'm From

Clermont-Ferrand on värvika kultuurieluga Tartu-möötu linn Kesk-Prantsusmaal, Auvergne'i provintsis. Tegemist on ühe Prantsusmaa vanima linnaga, mille ajalugu ulatub kaugelt Rooma impeeriumi aegadesse.

Aasta kultuuriliseks tipp-sündmuseks on Clermont-Ferrandis rahvusvaheline lühifilmide festival *Festival International du Court-métrage*, mis on Cannes'i järel Prantsusmaa kõige rahvarohkem filmifestival, olles kohale meelitanud umbes sama palju inimesi kui linnas elab.

Auvergne'i piirkonna tudengikeskusestena tuntud linnas on elanud tuntud matemaatik ja filosoof Blaise Pascal, täna tegutseb seal lisaks ka temanimeline ülikool. Lisaks on Clermont-Ferrand tuntud mitmete ikooniliseks kujunenud volüümikate karakterite kodulinnana: nimelt sündis linnas trullakas Michelini-mehike, kui kaks kummitehast pidavat venda seal enam kui sada aastat tagasi tuntud Prantsuse rehvivirmale aluse panid. Ka kadunud prantsuse laulja-näitlejanna Lolo Ferrari, kelle rekordiliselt büstikat figuuri kõrvutatakse veel aastaid järgmiste rinnaümbermöödamaksimalistidega, on sündinud just selles väikeses festivalilinnas.

Barcelona, rekordilise rahvamassi tõi aga festivali 2. Mai Kooperatiivi nimelise põhilava ette kokku elektroonilise tantsumuusika suurnimi Vitalic.

Et Europavoxi ideeks oli avastada uusi talente ja neist teistelegi rääkida, siis festivali seekordseks suurimaks üllatajaks oli kindlasti kohalik surfirokki viljelev kvartett Araban, kelle spontaansed ja erakordselt karismaatilised paari-lauluetteasted ootamatutes paikades üle festivaliala olid kindlasti tänavuse Europavoxi kõige meeleolukamad hetked.

Nii nagu Europavox kutsub külalisi paljudest paikadest, rändab festival ka ise ringi: 19.–21. novembril toimub Europavoxi vahefestivali Stockholmis. Kevadine festivalimelu naaseb Clermont-Ferrandi aga uuesti mais 2010.

Uuri lähemalt: www.europavox.com

“SILMAD VÕIB SULGEDA BRÜSSELIS JA AVADA VARSSAVIS – INIMESED ON IGAL POOL ÜHESUGUSED, LIHTSALT EUROOPLASED”

Lissabon 2009

Jean-Marc Caracci näitus

Linnainimene ehk *Homo Urbanus Europeanus*

TEKST: URMAS OJA,
NÄITUSE KURAATOR

Euroopa Liidu Majas 11.09.09 - 30.10.09

Fotokunstnik Jean-Marc Caracci näitab oma piltidel isikuid, kes enam mitte ainult ei ela linnas, vaid lubavad sel endaga terviku moodustada.

Projekt hõlmab 25 Euroopa riigi pealinna, kus autor on otsinud momente, mil inimene kas lihtsalt seisab korraks ja mõtleb või paistab linna taustal muidu efektne välja. Masendavast üksindusest need pildid aga ei pajata. Pigem juhib mööda Euroopat ringi rändav näitus tähelepanu viisile, millega linnaline keskkond kaasaja inimesel sõbralikult käest kinni hoiab.

Raske on olla inimene, linnainimene seda enam. Inimese isiksus nõuab süvenemiseks üksiolekut, särama puhkemiseks aga publikut ja keskkonda. Kaasaegne linn pakubki juba traditsiooniliselt mõlemat – siin on kõik tihedalt koos, ent ometi päris üksi, isegi võõrdunud. Asi, mis linnainimest aga ühelgi sammul tegelikult maha ei jäta, on linn ise koos oma maamärkide ja pidevaks toetavaks taustaks oleku kinnitamisega.

Jean-Marc Caracci demonstreeribki oma minimalistlikel piltidel stseene tänava-tegelikkusest, kus suurte kivist, klaasist ja metallist kulsside vahel otsib teed üksik inimene. Ta on oma elukeskkonna tugev

haardes, ei pääse sageli absurdseina ilmnevaist ruumisituatsioonidest, ent paistab samal ajal justkui mingisse mängumaa- ilma asetatud meelevaldse objektina, tegelasena täiesti teisest mõõtkavast ja kultuurist.

Just nimelt „paistab“, sest ega argiselt toimetavale isikule ei näi viis, kuidas ta linnaruumi kasutab ning kus ja mis meeleolu oma regulaarse ilmumisega tekitab, sugugi omapärane. Ta ei mõtlegi sellele. Sellele mõtlevad paremad arhitektid ja planeerijad ning kvartalite kujunemise juhused. Inimene võib linnaobjektid omaks võtta või siis mitte, ent uudishimulikult läheneb ta neile, tema territooriumile siginenud rajatistele igal juhul.

Teatud määral on võimalik taolisi meeleolukaid hingetõmbemomente linna sisse planeerida, kus tänaval, väljakul või pargis jalutavat kodanikku ümbritseb äkitselt tavahoonestusest totaalset erinev keskkond, kus inimperson hetkeks linnast välja lülitatakse ning talle niimoodi hingamisruumi pakutakse. Teinekord annab taolise

võimaluse mingi juhuslik nihe, mis linnaruumi peaaegu et ise tekkinud.

Nende õrnade hetkede järel ongi Jean-Marc Caracci käinud aastatel 2007–2009 luurel kõikides Euroopa riikide pealinnades. Kõrgetasemelisel vormistatud fotod on juba igasuguse sissejuhatusetagi vaatamisväärsus omaette. Kirbule seatud inimesed pole Caracci tegevusest teadlikud ning toimetavad oma otsustavas ettevaatlikkuses ja kentsakuses neile projekteeritud linnamaastikel oma igapäevaseid asju.

Olgugi, et fotograaf on neid pilte tehes otsinud õiget momenti, passinud ühes kohas mõjuvat kaadrit, näib pilte vaadates sageli, et nende suurte linnarajatiste vahel liikuv inimene ise on hoopis see, kes võimsates pealinnades ringi luurab ja ettevaatlikult asu otsib. Näitusest tervikuna tuleb ilmsiks, et samas olukorras on linnainimesed kõikides Euroopa pealinnades ja küllap väikelinnadeski. Sest inimene jääb ikka inimeseks.

Näituse korraldas Euroopa Komisjoni Eesti esindus. **ek**

Oslo 2008

Intervjuu Jean-Marc Caracciga

Kas Euroopa kodanik on linnast võõrandunud?

Absoluutselt mitte. Kui, siis vaid autojuhid, aga jalakäijad kindlasti mitte. „*Homo Urbanus Europeanus*“ on mind viinud 25 Euroopa pealinna, lisaks olen turistina kõvasti teisigi linnu külastanud ega ole kunagi märganud võõrandunud inimesi või kedagi, kes tunneks end halvasti. Igapäevaselt kesklinnas argielu elavad inimesed peavadki töövälisel ajal ka linnast välja maale pääsema, et end uue õhuga laadida. Nädala sees saavad nad aga oma naudingut kätte puhtalt parkides jalutades ja terrassidel istudes. Euroopa linnades jalutamist naudivad veel kõige rohkem teistest maailmajagudest tulnud isikud. Meie euroopalikult linnaline keskkond on kindlasti üks parimaid.

Kas viisis, kuidas linnakodanik oma koduasulat kasutab, on ka midagi heas mõttes absurdset?

Minu jaoks on endiselt absurdne linna

sees peetav autoliiklus. Miks ei võiks tramide, busside ja jalgratastega varustatud maailmas autod linnas või vähemalt selle keskuses üldse ära keelata? Väga paljudes linnades, näiteks Bukarestis, kohtasin kurba pilti, kus kohalik omavalitsus pole linna inimeste jaoks mõnusamaks ja mugavamaks muutmiseks mitte midagi ära teinud. Näis, nagu dikteeriks seal asju totaalset autoliiklust, kuna neil on seal lahe ringi sõita. Sellises olukorras tahaksin küll ise linnapea olla ja ebaõiglase korra kaotada! Autoliikluse vähendamine on puhtalt poliitilise otsuse taga kinni. Inimesed aga armastavad oma autosid nagu lapsed mänguasju, nii et poliitikutel on raske neid oma kannidest võõrutada.

Kas ehitatud keskkond võib linnainimese jaoks teatud tingimustes rõhuvaks muutuda?

Vaid siis, kui arhitektid „unustavad“ rohealad plaanile märkimata. Täiesti usumatu, kui tihti see juhtub. Valem on ju

iseenesest lihtne: uus hoone peab looma ka uue roheala. Aga ka siin otsustavad lõpuks poliitikud.

Milline on eri linnades Teie piltidele jäänud inimeste suurim erinevus?

Suurim erinevus on see, et erinevust ei ole. Silmad võib sulgeda Brüsselis ja avada Varssavis – inimesed on igal pool ühesugused, lihtsalt eurooplased. Lõuna pool viibitakse lihtsalt rohkem õhtuti väljas ja ollakse seltskondlikumad.

Kas selle pildiseeria tõukejõuks oli Teie huvi linnade ja inimeste või puhtalt fotograafilise kvaliteedi vastu, mille taoline juhuslikult kaadrisse jäänud isik linnas annab?

Minu fotuurimuse peamiseks objektiks on ikka ja alati olnud inimene ise ja just inimese urbaanne pool. Ehk siis linnainimene. Minu psühholoogidest sõbrad leiavad, et otsin tundmatuid inimesi pildistades hoopis iseennast, aga üks fotokunstnik ole kahe otsaga asi. **ek**

Euroopa filmide õhtud

Sügiskuudel ootame kõiki filmihuvilisi igal neljapäeval kell 18 vaatama häid Euroopa filme!

Euroopa filmide õhtud toimuvad Euroopa Liidu Maja infokeskuses aadressil Rävala 4 (sissepääs Laikmaa tänavalt). **Seansid on tasuta.** Filmiohtute infolistiga saab liituda saates kirja e-posti aadressile info@euroopaliit.ee

8. oktoober kell 18.00
„36. OSAKOND“

36 *Quai des Orfèvres*
Prantsusmaa 2004 / 111 min
Režissöör: Olivier Marchal
Osades: Daniel Auteuil, Gérard Depardieu, André Dussollier jt.
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome teieni koostöös Prantsuse Kultuurikeskusega.

Pariisi politsei on meeleheitel, kuna linnas tegutsev vägivaldsete röövimistega tegelev kuritegelik jõuk on jäänud tabamatuks. Kaks võmmi, Leo Vricks ja Denis Klein, on mõlemad oodanud edutamist. Kui politseijaoskonna ülem ootamatult kohalt lahkub, hakkavad mehed koha pärast võistleva. Konkurents väljub moraali piiridest ning varsti pole linnas enam võimalik vahet teha politseil ja kurjategijatel.

15. oktoober kell 18.00
„TEIE LOAL“

Til døden os skiller / Taani 2007 / 95 min
Režissöör: Paprika Steen
Osades: Lars Brygmann, Nicolaj Kopernikus Sidse Babbett Knudsen jt.
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome Teieni koostöös Taani suursaatkonnaga.

Jan on väga tavaline mees, kelle elu pole sugugi kerge. Ta on oma töökaaslaste seas äärmiselt ebapopulaarne. Veelgi hullem on olukord kodus, kus

abielu ekstravagantse Bentega on lagunemise äärel. Jani ülemus suunab mehe grupiteraapiasse, kust saab alguse mehe sõprus mehhaanikute Rudy ja Alfiga. Kui Jan oleks aimanud, et Alfie meeldib ooper ja kui Bente oleks teadnud, kes need kaks meest on, poleks nad iial neid oma koju külla kutunud. Tegelaste elu võtab ootamatu pöörde.

22. oktoober kell 18.00
„VALMISTATUD UNGARIS“

Made in Hungaria / Ungari 2009 / 108 min
Režissöör: Gergely Fonyó
Osades: Tamás Szabó Kimmel, Iván Fenyő, Tünde Kiss jt.
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome teieni koostöös Ungari Instituudiga.

Ajal, mil kõik teised tahavad põgeneda Läände, naasevad 1963. aasta kevadel Miki ja ta vanemad pärast Ameerika unelma (edutut) püüdmist tagasi Budapesti. Ema ja isa satuvad riigireeturitena kommunistliku režiimi pihtide vahele. Miki mängib suurepäraselt kitarri ning unistab, et temast saab järgmine Jerry Lee Lewis. Tagasi tulles avastab ta hoopis, et on äraoldud aastate jooksul kaotanud oma sõbruskonna poolehoiu ning tema esimesel armastusel Veral on nüüd hoopis teine poiss-sõber. Miki püüab olukorda päästa osaledes talendiotsingu saates.

29. november kell 18.00
„STAND-BY“

Prantsusmaa 2000
Režissöör: Roch Stéphanik
Osades: Dominique Blanc, Roschdy Zem jt.
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome Teieni koostöös Prantsuse Kultuurikeskusega.

Vahetult enne Buenos Airese lennule minekut teatab Gérard Hélène'ile, et jätab ta maha, et ei armasta teda enam, et läheb reisile üksi. Gérardi järsk meelemuutus ja põgenemine viivad Hélène'i täiesti tasakaalust välja ning naine ei lahkugi enam lennujaamast. Peagi hakkab ta end prostituudina transiitreisijatele müüma. Algu on pisut kohmakas, kuid mida aeg edasi, seda julgemaks ta läheb. Tegemist oleks nagu omalaadse täisealiseks saamise tseremooniaga...

Hélène'i mänginud Dominique Blanc sai oma osatäitmise eest mitmeid auhindu. Film pälvis 2000. aasta Kiievi filmifestivalil ja Buenos Airese rahvusvahelisel festivalil prima filmi auhinna.

5. november kell 18.00
„VARAJASED AASTAD – ERIK NIETZSCHE OSA I“

De unge år — Erik Nietzsche Part 1
Taani 2007 / 91 min
Režissöör: Jacob Thuesen
Osades: Jonatan Spang, David Dencik, Carl Martin Norén jt.
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome teieni koostöös Taani Suursaatkonnaga.

Erik Nietzsche on intelligentne ent ebaküps ja arg noormees, kelle ainus eesmärk on saada filmirežissööriks. 1970ndate lõpus võetakse ta vastu Taani Riiklikusse Filmikooli, millega avaneb üks vihaste juhendajate, kummaliste kaastudengite ning kirjutamata reeglite maailma. Ühelt poolt on see Eriku jaoks väga põnev aeg, kuid teisalt tunneb ta end filminduses tulnukana. Komöödiasugemetega draama enesekesksest ja meelelahutuslikust filmitööstusest, kus filmi kindlameelne peategelane loodab ühel päeval oma nägemuse maksma panna.

12. november kell 18.00
„PÄIKESE AVENÜÜ“

Sonnenallee / Saksamaa 1999 / 101 min
Režissöör: Leander Haußmann
Osades: Alexander Scheer, Alexander Beyer, Katharina Thalbach jt.
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome teieni koostöös Tallinna Saksa Kultuuriinstituudi ning Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkonnaga.

Film on tehtud Thomas Brussigi samanimelise novelli põhjal ning see räägib elust 1970ndate aastate Ida-Saksamaal. Michael (aka Miša) on 17aastane noormees, kes elab Ida-Berliinis. Tema põhitegevuste hulka kuulub sõprade seltsis keelatud lääne pop-muusika kuulamine ning pidutsemine. Miša püüab endale võita Miriami, kellel on peigmees Lääne-Berliinis. Elusündmused sunnivad Michaelit ja tema sõpru tegema kompromisse oma põhimõtete ning kommunistlikule süsteemile allumise vahel.

19. november kell 18.00
„HALASTUSETA“

Nincs kegyelem / Ungari 2006 / 70 min
Režissöör: Elemér Ragályi
Osades: Gábor Nagy Pál, Imre Csuja, György Gazsó, Judit Csoma, Lajos Bertók, Károly Eperjes jt.
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome Teieni koostöös Ungari Instituudiga.

Mõrvatud on vana mees.. Politsei hakkab küsima, kes tappis ta, ka kuritegelikke, mis enamasti lema pealtnägijat Dénes Suhát, kes käis vahetevahel ebaõnnestumisega. Isa ja poeg lähevad juures aeg-ajalt töid tegemas. Küsitluse järgi vanaisale, kes kangakaelselt nõuab lõppedes on Dénesist saanud peamine kahtlus, kes tapis ta. Ühelt poolt on see Eriku jaoks väga põnev aeg, kuid teisalt tunneb ta end filminduses tulnukana. Ühelt poolt on see Eriku jaoks väga põnev aeg, kuid teisalt tunneb ta end filminduses tulnukana. Ühelt poolt on see Eriku jaoks väga põnev aeg, kuid teisalt tunneb ta end filminduses tulnukana.

26. november kell 18.00
„JUANITA NARBONI KOHUTAV ELU“

La vida perra de Juanita Narboni
Hispaania ja Maroko 2005 / 101 min
Režissöör: Farida Ben Lyziad
Osades: Mariola Fuentes, Nadia Alami, Francisco Algora, Annie Aubert jt.
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome Teieni koostöös Hispaania saatkonnaga.

Juanita Narboni on tunnistajaks 20. sajandi pöördeliste sündmustele Marokos ning tema sõpru ja pereliikmeid tabavatele vapustustele. Juanita ise aga hoiab elu endast piisavas kauguses ega lase kiirelt muutuv maailmal ennast mõjutada. Gibraltarilt pärit britist isa ja andaluuslannast ema tütre näitavad Juanita oma tundeid välja, vaid varjab neid kolonialistlike privileegi ja ühiskondliku staatuse maski taha.

3. detsember kell 18.00
„SEIKLEJAD“

Kalendorok / Ungari 2008 / 100 min
Režissöör: Béla Paczolay
Osades: Péter Haumann, Péter Rudolf, Milán Schruff jt.
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome Teieni koostöös Ungari Instituudiga.

Geza on 50ndates aastates trompetist, kes asus Ungarisse elama aastakümneid tagasi. Pärast neljandat lahutust on ta kaotanud praktiliselt kogu oma vara. Geza poeg András teeb juhuslikult koostööd Geza vanematega. Geza on 50ndates aastates trompetist, kes asus Ungarisse elama aastakümneid tagasi. Pärast neljandat lahutust on ta kaotanud praktiliselt kogu oma vara. Geza poeg András teeb juhuslikult koostööd Geza vanematega.

10. detsember kell 18.00
„VJ BIRMA“

Dokumentaalfilm / Taani 2008 / 84 min
Režissöör: Anders Østergaard
Subtiitrid: inglise keeles
Filmi toome Teieni koostöös Avatud Eesti Fondiga ning linastusega tähistame Rahvusvahelist inimõiguste päeva (10. detsember).

1988. aastal nägi väike Joshua Birma sõjaväelise hunta vägivalda meelevaldajate vastu, mis lõppes enam kui kolme tuhande inimese surmaga. Sellest ajast saati võitleb ta demokraatia eest. Tema ja veel kolmekümmend vaprat Birma noort eksiliselt tegutsevast telejaamast Birma Demokraatlik Häälsustustasid väikeste videokaamerate ja mobiiltelefonide abil dokumenteerida üksikasjalikult 2007. aasta septembris demokraatia toetuseks toimunud meeleavaldusi ja nende julma laialiajamist.

Need kaameratega jäädvustatud dramaatilised sündmused jõudsid kogu maailma uudistekanalitesse ning ajuti sai maailm vaid tänu neile teada, mis Birmas tegelikult toimus. See haarav dokumentaalfilm annab üksikasjaliku ja eheda ülevaate sellest, mis toimus siis, kui birmalased said üle 19 aastat kestnud hirmust valitsuse repressioonide ees ning vallutasid buda munkade toetusel Yangoni tänavad. Film on võtnud hulgaliselt auhindu rahvusvahelistel festivalidel. Esile võiks tuua näiteks Vaclav Haveli eriauhinna Ühe Maailma Inimõiguste Filmifestivalil ning peaauhinna Kopenhaageni festivalilt CPH: DOX ja Amsterdam festivalilt IDFA.

